

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Навчально-науковий інститут «Каразінський інститут міжнародних відносин та
туристичного бізнесу»
Кафедра міжнародних відносин

**КВАЛІФІКАЦІЙНА
РОБОТА МАГІСТРА**

на тему: **«МІЖНАРОДНА ІНФОРМАЦІЙНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В
КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ»**

Виконав:

здобувач вищої освіти 2-го курсу,
групи УМІБ-61

спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні
комунікації та регіональні студії»

ОПП «Міжнародна інформаційна безпека»

Коломиц Назарій Юрійович

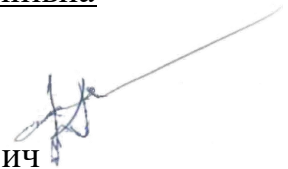
Керівник:

к.п.н., доц. Пересипкіна Ірина Валентинівна

Рецензент:

к.п.н., доц. Коротков Дмитро Сергійович

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Навчально-науковий інститут «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Кафедра міжнародних відносин
Спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
Освітньо-професійна програма «Міжнародна інформаційна безпека»
Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

ЗАТВЕРДЖУЮ
завідувач кафедри

(Підпис)

Наталія ВІННИКОВА
(ім'я, прізвище)

« 2 » червня 2025 року
(зі змінами від 10.09.2025; 06.10.2025)

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу бакалавра

Коломица Назарія Юрійовича
(прізвище, ім'я та по батькові)

1. Тема роботи «Міжнародна інформаційна політика України в контексті сучасних викликів»

керівник роботи к.п.н., доц. Пересипкіна Ірина Валентинівна

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по університету від «02» червня 2025 року № 4001-5/1324 зі змінами від «10» вересня 2025 року № 4001-5/3049, зі змінами від «6» жовтня 2025 року № 4001-5/3656.

2. Строк подання здобувачем вищої освіти роботи 21 листопада 2025 р.

3. Перелік питань, які потрібно розробити:

- теоретико-методологічні засади інформаційної політики як інструменту сучасних міжнародних відносин.
- нормативно-правові, стратегічні та інституційні основи формування інформаційної політики України з урахуванням її євроатлантичного курсу.
- ключові інструменти проактивної політики України, спрямованої на формування позитивного міжнародного іміджу.
- основні інформаційні виклики та гібридні загрози, з якими стикається Україна на міжнародній арені.
- інституційні механізми протидії інформаційній агресії, сформовані в Україні.
- практичні рекомендації щодо вдосконалення міжнародної інформаційної політики України.

4. План роботи

№ з/п	Назви етапів роботи	Строк виконання етапів
1	Вибір здобувачем теми КРМ і подання заяви на кафедру; затвердження теми та призначення наукового керівника; складання та затвердження індивідуального завдання на виконання КРМ	19.05.2025-30.06.2025
2	Підготовка вступу і розділу 1 КРМ	01.09.2025-30.09.2025
3	Підготовка розділу 2 КРМ	01.10.2025-15.10.2025
4	Підготовка розділу 3 КРМ	16.10.2025-31.10.2025
5	Підготовка висновків і переліку використаних джерел	03.11.2025-14.11.2025
6	Подання студентом завершеної КРМ науковому керівнику для перевірки та оформлення відгуку, перевірка КРМ на відсутність запозичень	17.11.2025-21.11.2025
7	Попередній розгляд КРМ на комісії від кафедри	24.11.2025-28.11.2025
8	Прийняття кафедрою рішення про допуск роботи до захисту в ЕК, оформлення та зовнішнє рецензування	01.12.2025-05.12.2025
9	Захист КРМ в ЕК і присвоєння випускникам кваліфікації	08.12.2025-24.12.2025

1. 5. Дата видачі завдання: 2 червня 2025 року (зі змінами від 10.09.2025; 06.10.2025).

Здобувач вищої освіти

(підпис)

Назарій КОЛОМИЦ

(ім'я, прізвище)

Керівник роботи

(підпис)

Ірина ПЕРЕСИПКІНА

(ім'я, прізвище)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МІЖНАРОДНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ	9
1.1 Сутність інформаційної політики як інструменту міжнародних відносин .	9
1.2 Роль та принципи формування державної внутрішньої та міжнародної інформаційної політики	15
1.3 Нормативно-правове та стратегічне забезпечення інформаційної політики України.....	23
Висновки до розділу 1.....	28
РОЗДІЛ 2. МІЖНАРОДНА ІНФОРМАЦІЙНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ	31
2.1. Стратегії національного брендингу та культурної дипломатії України в умовах сучасних викликів	31
2.2 Цифрова трансформація та розвиток інформаційного суспільства як елементи міжнародної інформаційної політики України.....	44
2.3 Формування системи інформаційної стійкості України в умовах сучасних викликів	49
Висновки до розділу 2.....	59
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ	62
3.1 Проблемні аспекти міжнародної інформаційної політики України.....	62
3.2 Пропозиції щодо вдосконалення стратегій протидії сучасним викликам в рамках міжнародної інформаційної політики України	63
3.3 Напрями інтеграції міжнародного досвіду в удосконалення інформаційної політики України.....	65
Висновки до розділу 3.....	67
ВИСНОВКИ	70
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	75

ВСТУП

Актуальність теми. У ХХІ столітті міжнародні відносини дедалі більше переміщуються в інформаційний простір, що перетворився на повноцінну арену глобального протистояння. В умовах гібридних загроз, стрімкого розвитку цифрових технологій та інструменталізації медіа, ефективна інформаційна політика перестає бути лише допоміжним елементом дипломатії, а стає ключовим фактором захисту національної безпеки, утвердження державного суверенітету та реалізації зовнішньополітичних інтересів.

Для України ця глобальна тенденція набула екзистенційного значення. Повномасштабна збройна агресія РФ, розпочата 24 лютого 2022 року, супроводжується безпрецедентною за масштабами інформаційною війною, спрямованою на підрив міжнародної підтримки України, деморалізацію суспільства та делегітимізацію української державності. У цих умовах виживання та перемога України безпосередньо залежать від її здатності не лише захищати власний інформаційний простір, але й проактивно формувати міжнародний порядок денний, просувати власні наративи та мобілізувати світову спільноту.

Саме тому дослідження міжнародної інформаційної політики України в контексті сучасних викликів є надзвичайно актуальним. Воно дозволяє проаналізувати унікальний досвід трансформації держави, яка в умовах повномасштабної війни була змушена за рекордно короткий термін розбудувати комплексну, багаторівневу систему інформаційного протистояння. Аналіз цієї системи, що поєднує інструменти «м'якої сили», стратегії національного брендингу та цифрову дипломатію з ешелонованими механізмами захисту від гібридних загроз, має не лише наукове, але й важливе практичне значення як для самої України, так і для інших демократичних країн, що стикаються з подібними викликами.

Ступінь вивченості теми. Теоретичні основи інформаційної політики та її ролі в міжнародних відносинах закладені у працях таких закордонних

вчених, як Дж. Най [69], А. Буманн, Д. Інгенгофф, К. Вайт [46] та інших. Роль публічної дипломатії у формуванні інформаційної політики держави досліджується в працях Р. Бенкс [41]. В Україні вагомий внесок у вивчення інформаційної політики держави, комунікативних технологій та інформаційних воєн зробив Г. Почепцов [71], Т. Савоська [25] та інші. Концепція національного брендингу як невід'ємної частини міжнародної інформаційної політики знаходить відображення у працях І. Максимової [15] та І. Цурканової [34]. Комунікаційні стратегії в публічному управлінні та адмініструванні розглядаються С. Чукут [35]. Українська кібердипломатія в якості інструменту протидії російському інформаційному впливу розглядається в напрацюваннях І. Верховцевої [81] тощо. Окремі аспекти інформаційної безпеки, протидії дезінформації та стратегічних комунікацій активно досліджуються низкою вітчизняних науковців та аналітичних центрів. Проте, попри наявність значної кількості робіт, присвячених окремим елементам проблеми, бракує комплексного дослідження, яке б систематизувало міжнародну інформаційну політику України саме в період після 2022 року як цілісну, двоєдину систему проактивних та реактивних дій в умовах повномасштабної війни.

Мета дослідження – визначити інструменти та стратегії реалізації міжнародної інформаційної політики України в умовах сучасних викликів.

Завдання дослідження полягають у розкритті наступних питань:

- розкрити теоретико-методологічні засади інформаційної політики як інструменту сучасних міжнародних відносин;
- з'ясувати нормативно-правові, стратегічні та інституційні основи формування інформаційної політики України з урахуванням її євроатлантичного курсу;
- встановити ключові інструменти проактивної політики України, спрямованої на формування позитивного міжнародного іміджу;

- виявити основні інформаційні виклики та гібридні загрози, з якими стикається Україна на міжнародній арені;
- визначити інституційні механізми протидії інформаційній агресії, сформовані в Україні.

Об'єктом дослідження є міжнародна інформаційна політика держави, а **предметом дослідження** у кваліфікаційній роботі є стратегії та інструменти міжнародної інформаційної політики України в умовах сучасних викликів.

Теоретико-методологічна база дослідження ґрунтується на міждисциплінарному підході, що поєднує елементи теорії міжнародних відносин, політології, комунікативістики, медіа-студій, права та інформаційної безпеки. Основними теоретичними засадами є концепції «м'якої сили» та національного брендингу, які пояснюють проактивні стратегії держави, а також теорії гібридної та інформаційної війни, що розкривають природу сучасних викликів, і підходи до забезпечення інформаційного суверенітету. Методологічна основа включає системний метод, що дозволив розглянути політику України як комплексну систему проактивних та реактивних дій, інституційний аналіз для вивчення ролі державних органів у протидії загрозам, та порівняльний метод при дослідженні сприйняття України в медіа-просторах різних країн-партнерів. Значну роль відіграло використання емпіричних методів, зокрема, аналіз відповідної нормативно-правової документації, дослідження випадків конкретних інформаційних операцій та кібератак, а також аналіз даних соціологічних досліджень щодо медіаспоживання. Важливим аспектом є нормативно-правовий аналіз законодавчої та стратегічної бази України у сфері інформаційної політики, зокрема ключових законів та стратегій, що регулюють діяльність держави у відповідь на сучасні виклики.

Інформаційна база дослідження складає нормативно-правові акти, що регулюють інформаційну сферу в Україні, включно з Конституцією України, законами України «Про інформацію», «Про медіа» та ключовими

стратегічними документами, такими як Стратегія інформаційної безпеки та інші. Важливу частину джерельної бази склали аналітичні звіти та доповіді українських державних інституцій та міжнародних організацій. Теоретичне підґрунтя роботи сформовано на основі наукових праць провідних вітчизняних та закордонних фахівців у галузі міжнародних відносин, комунікативістики та інформаційної безпеки. Емпіричну основу дослідження доповнили довідково-статистичні видання та дані соціологічних опитувань. Крім того, значний обсяг актуальної інформації було отримано з матеріалів провідних українських та світових періодичних видань та ресурсів мережі Інтернет.

Практичне значення одержаних результатів. Результати дослідження можуть бути використані в діяльності органів державної влади України, відповідальних за формування та реалізацію інформаційної політики, зокрема Міністерства закордонних справ, Міністерства культури та інформаційної політики, Апарату Ради національної безпеки і оборони України. Матеріали кваліфікаційної роботи магістра також можуть знайти застосування в діяльності аналітичних центрів та громадських організацій, а також у навчальному процесі Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна та інших вищих навчальних закладів при розробці та викладанні дисциплін, за програмами підготовки магістрів міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій.

Апробація дослідження була здійснена у вигляді публікації тез наукової доповіді для участі у Всеукраїнській науково-практичній конференції «Міжнародні відносини в глобальному та регіональному вимірі» (м. Харків, 8 травня 2025 р.), на тему: «Співпраця України з ЄС у боротьбі з кіберзлочинністю», статті для наукового студентського гуртка «Academic Writing Lab» на тему «The role of social networks in the communication of power with the public in Ukraine», а також тез наукової доповіді для участі у Всеукраїнському науково-практичному круглому столі «Стратегічні напрями зовнішньої політики та дипломатії країн світу» (м. Харків, 21 листопада 2025

p.), на тему «Digital transformation and the development of the information society as elements of the international information policy of Ukraine».

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, який налічує 83 найменування. Загальний обсяг роботи становить 86 сторінок, з яких основного тексту – 71 сторінка.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МІЖНАРОДНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

1.1. Сутність інформаційної політики як інструменту міжнародних відносин

Розвиток держав відбувається через постійні зміни, які можуть бути зумовлені як зовнішнім, так і внутрішнім тиском. Ці трансформації включають модифікацію політичних інституцій, поступову перебудову економічної політики, адаптацію до нових умов та економічних реалій, а також вимоги, пов'язані з членством у міжнародних організаціях або процесом інтеграції до них. Безперечно, одним з найголовніших векторів провадження політики як такої, як внутрішньої так і зовнішньої, в незалежності від типу колективної формації, що цю політику здійснює, є інформаційна політика; будь-то держава, міжнародна організація чи приватне підприємство - інформаційна політика є невід'ємним аспектом діяльності, адже забезпечує комунікацію на багатьох рівнях [8, 30].

Об'єктом інформаційної політики є інформація. Визначення поняття «інформація» є критично необхідним для дослідження інформаційної політики як такої. Інформація - це універсальне й багатогранне знання про події, об'єкти чи явища, яке за своєю природою є безмежним. Водночас масштаби інформації обмежуються такими об'єктивними чинниками та фільтрами, як мова, географічне положення, державна політика тощо [28]. Окрім цього, існує певна кількість трактувань поняття «інформація» з точки зору різних наукових дискурсів. Наприклад, в економіці інформація може розглядатися як ресурс для побудови економічних моделей завдяки двобічності інформації, що має як якісну складову (наприклад, певний контент), так і кількісну (кількість повідомлень, запитів у мережі тощо). На додачу, інформація може розглядатися як товар і включати фактори купівлі, попиту та продажу як власне матеріальних продуктів, так і надання різноманітних послуг інформаційного

характеру. Інформація також може бути сприйняттям зразка. Це означає, що будь-яка інформація існує в певному контексті і що сприйняття однієї й тієї ж інформації відрізняється в залежності від суб'єкта, що її сприймає [46]. У контексті міжнародних відносин особливо актуальними є сучасні підходи, що розглядають інформацію не як пасивний об'єкт, а як активний чинник впливу. Дослідники Є. Талишинський [76] та М. Мельник [67] у своїх працях доводять, що інформація в сучасній державній політиці виступає одночасно і як засіб для досягнення цілей, і як самостійний агент впливу на політичних акторів. Згідно з цим баченням, інформація безпосередньо формує середовище, в якому ухвалюються рішення, визначаючи можливі варіанти дій та їхні наслідки. Ця ідея розвивається у дослідженнях, присвячених цифровізації та аналізу великих даних. Сучасні автори наголошують на здатності інформації моделювати майбутнє: обробка поточних даних дозволяє не лише прогнозувати розвиток подій, але й проактивно формувати його [68]. Втрачаючи свою статичність, інформація перетворюється на динамічний ресурс, який, за словами української дослідниці Л. Корнільєвої, стає інструментом конструювання соціальної та політичної реальності [63]. Факти та дані, залежно від способу їх подання та інтерпретації, можуть як легітимізувати існуючий порядок денний, так і стати каталізатором фундаментальних змін. Таким чином, у сучасному науковому дискурсі інформація розглядається не як статичний об'єкт, а як пластичний та потужний ресурс. Завдяки цілеспрямованим діям актора, що її використовує, вона здатна набувати необхідної форми, визначати рамки дискурсу та безпосередньо впливати на кінцевий результат у політичній та міжнародній сферах [65].

Люди ухвалюють рішення, орієнтуючись на доступну інформацію та факти. Однак через величезний обсяг даних і фактів неможливо охопити все. У зв'язку з цим суспільство покладається на медіа як на інститут, що покликаний об'єктивно відображати реальність і поширювати достовірну інформацію. Діяльність медіа регулюється державою, яка впроваджує

інформаційну політику та контролює функціонування ринку інформації. Однак повна об'єктивність для будь-якого засобу масової інформації залишається недосяжною, адже факти самі по собі є нейтральними, але їхнє подання завжди залежить від певного ракурсу чи інтерпретації [60].

До того ж медіа функціонують у рамках відповідного інформаційного середовища, яке формується та контролюється державою. Вона відіграє ключову роль у створенні умов для розуміння світу окремим індивідом, впливаючи на освіту, формування світоглядної картини, яку людина вважає своєю, засоби масової інформації та інших агентів, що мають безпосередній вплив на суспільство [70]. Таким чином, культура, зокрема в політичному сенсі як набір певних норм, а також ментальність суспільства є наслідком державної інформаційної політики. Усі ці концепти засвоюються індивідом через зовнішню інформацію, яка визначає його світосприйняття [35]. Термін «політика» часто визначається міжнародними дослідниками як процес і спосіб прийняття рішень групою людей, які мають різні інтереси й погляди, але прагнуть досягти спільної мети [41]. У більш вузькому значенні він використовується для позначення механізму колективного прийняття рішень, спрямованих на здобуття або утримання державної чи місцевої влади [18]. Відповідно до ширшого та вузького трактування цього поняття, у явищі політики можна виділити два ключові прошарки. По-перше, політика, відповідно до англійського терміну «politics» - це все, що пов'язано з політичним процесом і діяльністю в межах політичної системи суспільства. По-друге, це розробка програм, заходів та намірів, які можуть не бути пов'язані з конкретними суб'єктами, але стосуються певних тем або сфер діяльності, як-от соціальна або інформаційна політика [41].

Однак, не варто плутати два схожі за звучанням та дещо за змістом терміни «politics» та «policy». Згідно з останнім, творцем і виконавцем політики може бути будь-яка особа, а не лише безпосередні учасники політичної системи. У цьому контексті можна згадати про політику компанії

чи організації [76]. Політика є способом авторитетного визначення та затвердження певної системи цінностей, що закликає до постійного аналізу того, чиї саме цінності реалізуються через політику, які фактори на неї впливають, хто залучений у співпрацю для її формування та в якій формі [44]. Також важливо враховувати, яка саме інформація представлена, кому вона доступна та як її трактують. Отже, політика є відображенням системи цінностей, сформованих під впливом ідеологій, зокрема тих, що домінують у суспільстві на певному етапі його розвитку. Крім того, не слід забувати про залишкові ідеології, що продовжують існувати з минулих періодів, та нові ідеологічні течії. У цьому контексті політика виступає способом визначення проблем, що дозволяє критичному спостерігачу оцінити, чиї інтереси перебувають під захистом [52]. Якщо ж розглядати політику як процес, або метод прийняття обов'язкових рішень групою людей для досягнення спільної мети, то в межах інформаційної політики цю мету можна сформулювати як регулювання створення, поширення та використання інформації [28].

Інформаційна політика є надзвичайно широким та динамічним поняттям, єдине визначення якого ускладнюється постійним технологічним розвитком. Сучасні дослідники розглядають її як комплексну систему, що виходить за межі суто правового регулювання. Так, українські науковці Єсімов С. [9] та Савоська Т. [25] наголошують, що в епоху цифрової трансформації інформаційна політика є сукупністю стратегічних дій держави, спрямованих на розвиток інформаційної інфраструктури, забезпечення кіберстійкості та інтеграцію у глобальний інформаційний простір. Це визначення підкреслює активну, а не лише регуляторну роль держави. З іншого боку, міжнародні дослідники, як-от Мінтром та Луетженс [68], розглядають інформаційну політику крізь призму її впливу на прийняття рішень, особливо в контексті поширення штучного інтелекту. Згідно з їхнім підходом, інформаційна політика сьогодні - це поле, де конкурують різні наративи та джерела даних, а

її головним завданням стає не просто регулювання потоків, а забезпечення довіри до інформації та інституцій. Ця ідея перегукується з поглядами української дослідниці Чукут С. [35], яка визначає комунікаційні стратегії як ключовий елемент публічного управління, де інформаційна політика слугує інструментом налагодження діалогу між владою та суспільством. Таким чином, сучасна інформаційна політика охоплює не лише закони та регулювання, але й стратегічні комунікації, технологічний розвиток та практики ухвалення рішень, які мають визначальний вплив на суспільство в цифрову епоху [68].

Різні підходи до трактування інформаційної політики, які відповідають англійському терміну «information politics», здебільшого охоплюють аспекти використання та впливу інформації саме в політичній сфері [41]. Поняття інформаційної політики в даному випадку передбачає стратегічне застосування інформації для формування певної проблематики з метою досягнення вигірної позиції в окремому дискурсі [70]. Таким чином, в контексті міжнародних відносин інформаційну політику можна розглядати крізь призму певної політичної сили, яка визначає принципи та концепції функціонування інформації в суспільстві [76]. Тож в рамках даного дослідження можемо сформулювати визначення інформаційної політики наступним чином. Інформаційна політика являє собою сукупність суспільних законів, правил і стратегій, що спрямовані на стимулювання, обмеження або регулювання процесів створення, використання, зберігання, доступу, передачі та поширення інформації. У широкому розумінні поділимо її на три основні напрями [25]:

- створення та поширення інформації державою. Цей напрям охоплює фінансування досліджень та розробок за рахунок держави, створення економічної статистики, поширення відповідної законодавчої бази, адміністративних рішень, а також розвиток культурного контенту тощо;

- розвиток, регулювання та використання інформаційної інфраструктури. Сюди належать питання, пов'язані з регулюванням телекомунікацій та

мовлення, розвитком інфраструктури для шкіл і бібліотек, забезпеченням безпеки та стабільності критичної інфраструктури тощо;

- інституційна та правова база. Цей напрям включає участь у міжнародних угодах та організації, обґрунтування правил щодо конфіденційності й антимонопольної політики, а також вирішення питань безпеки та інтелектуальної власності.

Зазначимо, що саме держава володіє монополією на рамку інформаційної політики, що складається з п'яти основних елементів таких як створення, обробка, потік, доступ та використання інформації [76]. Держава володіє широким інструментарієм для контролю потоків інформації всередині держави, що дає змогу аналізувати будь-яке явище у сфері інформації саме з точки зору державних соціально-правових інституцій [8]. Тож інформаційна політика провадиться та може підлягати аналізу в рамках кількох рівнів та в декількох формах. Рівні інформаційної політики зазвичай визначають як організаційний або географічний масштаб її охоплення, тоді як форми стосуються різних способів реалізації, впровадження та рівня облігаторності. Деякі форми інформаційної політики, такі як аналіз чи експертиза, використовуються на всіх рівнях. Водночас інші, наприклад законодавчі акти, характерні лише для окремих рівнів [28]. Розрізняють чотири основні рівні інформаційної політики [25]:

- інституційний;
- регіональний;
- національний;
- глобальний.

Інформаційна політика тісно переплітається з іншими аспектами соціального, економічного та культурного життя, які можуть виступати предметом її уваги в різних контекстах. До таких сфер відносяться, зокрема: економіка та ринкова конкуренція, освіта, медіаграмотність, збереження культурної спадщини, наукові дослідження, ринок праці, забезпечення

національної безпеки, правова сфера, діяльність громадянського суспільства тощо [35]. Інформаційна політика розвинених країн в 21 столітті являє собою сукупність напрямів та підходів компетентних органів держави у їх діяльності, пов'язаною з контролем, регулюванням та плануванням процесів в рамках реалізації основних типів взаємодії з інформацією: одержання, зберігання, оброблення, використання та поширення [9]. Таким чином, держави обирають вектор безпосереднього правового впорядкування відносин у національному інформаційному просторі. Така діяльність включає прийняття необхідних законодавчих актів, перебудову діяльності органів державної влади, які власне відповідають за формування та реалізацію інформаційної політики у відповідності до викликів інформаційного характеру та інформаційного порядку денного [14]. Інформаційний порядок денний - це комплексна програма дій, спрямована на формування та ефективне функціонування інформаційного простору держави відповідно до її національних інтересів [76]. Водночас, необхідно враховувати, що мета інформаційної політики, в тому числі й міжнародної інформаційної політики, може відрізнитися для акторів, які цю політику здійснюють. Наприклад, США метою своєї інформаційної політики виділяють регулювання інформаційних потоків у сферах економіки, політики, науки та оборони для досягнення балансу між державним контролем і свободою підприємницької діяльності [75]. В той час як інформаційна політика Європейського Союзу базується на концепції єдиної загальної стратегії, яка відображає ідеологію європейського співробітництва в галузі інформації та комунікації [1, 2]. Ця політика формується і реалізується на різних рівнях для забезпечення ефективної взаємодії між країнами-членами Союзу.

1.2 Роль та принципи формування державної внутрішньої та міжнародної інформаційної політики

Державна інформаційна політика - це регулююча діяльність органів державної влади, спрямована на розвиток інформаційної сфери

суспільства, яка в свою чергу складає сукупність виробництв і відносин, як-от телекомунікацій, інформаційних систем та засобів масової інформації, пов'язаних із створенням, обробкою, демонстрацією та передачею інформації у всіх її видах, а саме: ділової, навчально-наукової, розважальної, тощо [28].

За визначенням українського спеціаліста у галузі комунікативних технологій, теоретика питань стратегії, інформаційних воєн та маркетингу Г. Почепцова, інформаційна політика визначає закони функціонування інформаційної сфери [70]. Доктор наук з державного управління Світлана Чокут визначає інформаційну політику як процес, під час якого суб'єкт інформаційної діяльності здійснює опредметчення та розпредметчення інформації [35]. Відповідно, державна інформаційна політика полягає у здійсненні тих самих дій по відношенню до інформації, але в даному випадку суб'єктом інформаційної діяльності виступає безпосередньо держава [25]. Таким чином, можна стверджувати, що під державною інформаційною політикою мається на увазі вплив, який держава як суб'єкт інформаційної діяльності має на розвиток інформаційної сфери суспільства [8]. Остання охоплює телекомунікації, інформаційні системи, ЗМІ та діяльність, що передбачає створення, обробку, одержання, використання, поширення, демонстрацію та передавання усіх видів інформації [28]. Напрямами державної інформаційної політики є [28]:

- забезпечення доступу громадян до інформації;
- розбудова національних систем і мереж інформаційного обміну;
- зміцнення засад матеріально-технічної бази, фінансування, організаційних, правових і наукових засад інформаційної діяльності;
- гарантування ефективного використання інформації;
- підтримка постійного оновлення, збагачення та збереження національних інформаційних ресурсів;
- розробка комплексної системи захисту інформації;

- сприяння міжнародному співробітництву в інформаційній сфері та забезпечення інформаційного суверенітету;
- задоволення інформаційних потреб громадян, що проживають за кордоном.

Інформаційна політика об'єднує ключові аспекти внутрішньої та зовнішньої політики держави, виступаючи комплексним відображенням їхніх основних складових. Аби інформаційна політика було достатньо ефективною та в міру збалансованою, при її формуванні необхідно враховувати інтереси як держави, так і громадянського суспільства [35]. Негативні наслідки в інформаційній політиці часто виникають через значну диспропорцію між цими двома сторонами. Коли в пріоритеті стають інтереси державних структур, можуть страждати права та інтереси громадянського суспільства [29]. Втім, при визначенні головних орієнтирів інформаційної політики особливо важливо враховувати інтереси держави та нації загалом. Без формування єдиного національного інформаційно-комунікаційного простору, здатного реагувати на складні виклики сучасних політичних реалій, постає реальна загроза втрати національного суверенітету [81].

Розробкою державної інформаційної політики займаються органи державної влади України загальної компетенції, а також відповідні органи спеціальної компетенції [28]. Згідно Закону України «Про інформацію» від 2 жовтня 1992 року №2657-ХІІ, об'єктом інформаційних відносин є безпосередньо сама інформація, в той час як суб'єктами інформаційних відносин є фізичні особи, юридичні особи, об'єднання громадян та суб'єкти владних повноважень [21].

Всі громадяни України, юридичні особи та державні органи мають право на доступ до інформації, що включає можливість її вільного отримання, використання, поширення та зберігання. Така інформація повинна бути доступною для реалізації їхніх прав, свобод, законних інтересів, а також виконання вищезазначених завдань і функцій. Однак реалізація цього права не

повинна порушувати громадські, політичні, економічні, соціальні, культурні, екологічні та інші права і свободи інших осіб, а також законні інтереси інших громадян та юридичних осіб [21]. Державна інформаційна політика має бути збалансованим поєднанням внутрішньої та зовнішньої або міжнародної інформаційної політики. Тож в певному сенсі можна стверджувати, що міжнародна інформаційна політика держави є відображенням внутрішньої інформаційної політики, тісно з нею пов'язана та залежить від її ефективності [34]. Таким чином, доцільно розглянути особливості формування внутрішньої інформаційної політики України. Формування державної інформаційної політики в Україні здійснюється через комплексний набір механізмів і стратегій, які забезпечують системний підхід до регулювання інформаційної сфери [25].

Державна інформаційна політика має декілька основних завдань на порядку денному. По-перше, в рамках інформаційної політики критично необхідним є сприяння створенню умов для вільного доступу громадян України до рішень органів державної влади та інформації щодо їхньої діяльності [28]. Це включає доступ до даних про розробку і реалізацію державної політики в різних сферах суспільного життя громадян, підготовку та ухвалення законопроектів і нормативно-правових актів, формування державного замовлення, проведення закупівель товарів, робіт та послуг для потреб держави, а також приватизацію та управління об'єктами державної власності. Особлива увага приділяється більш чіткому визначенню підстав для обмеження доступу до інформації з міркувань національної безпеки та забезпечення прав людини [23]. По-друге, держава займається налагодженням механізмів надання органами державної влади громадянам України інформаційних послуг, а також послуг, що передбачають реалізацію їх конституційних прав, задоволення потреб та інтересів [9]. Окрім цього, одним з головних завдань є сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні. Це означає, що держава має сприяти залученню громадян до процесів

формування та реалізації державної політики, а також до оцінки діяльності та прийнятих рішень, затверджених законів та нормативно-правових актів органами державної влади з метою покращення та координації їх діяльності, а також для налагодження комунікації між органами державної влади України з громадськістю [28]. Держава повинна забезпечувати широкий та вільний доступ громадян України до мережі Інтернет на території України, а також розвивати національну складову в цій мережі [9]. Тож, перед державою постає завдання надавати необхідну підтримку у створенні та розвитку інформаційних та консультативних центрів в органах державної влади України. На додачу, держава займається створенням необхідних комп'ютерних мереж, інформаційних центрів та бібліотек для забезпечення доступу громадян України до всієї необхідної нормативно-правової бази, сформованої у процесі діяльності органів державної влади [28].

Ще одним ключовим елементом державної інформаційної політики є взаємодія органів державної влади України із засобами масової інформації та громадськими організаціями у питаннях інформаційного характеру. Держава має надавати ЗМІ можливість забезпечувати громадськість достовірною інформацією стосовно діяльності органів державної влади та налагоджувати постійний зв'язок з медіа у вирішенні спільних питань, що також передбачають взаємну відповідальність у даному питанні [29, 35]. Через комунікативно-інформаційну природу державної влади, для управління суспільними процесами необхідним є наявність різноманітних джерел та потоків інформації. Ці джерела слугують для акумуляції соціальних потреб, інтересів і думок різних учасників соціально-політичного процесу, забезпечуючи підвищення ефективності не лише політики державних органів, але й характеру їх взаємодії з громадянським суспільством [76]. Відносини між органами державної влади та засобами масової інформації залежать від політичних умов та особливостей взаємодії громадськості та органами державної влади в конкретний період їхнього розвитку [60]. Під час

формування інформаційної політики та ключових елементів її стратегії, кожна країна враховує та окреслює усі аспекти інформаційного забезпечення міжнародних відносин [79].

Міжнародна інформаційна діяльність - це діяльність, що спрямована на надання громадянам, державним органам, підприємствам, установам та організаціям достовірної документованої або відкрито оголошеної інформації щодо зовнішньополітичної активності України, подій та процесів у інших державах [18]. Водночас вона передбачає активне розповсюдження за кордоном комплексної інформації про Україну з метою формування її позитивного іміджу на міжнародній арені та поширення знань про неї за кордоном [47]. Центральним поняттям міжнародної інформаційної діяльності є міжнародна інформація. На відміну від інформації як такої, міжнародна інформація є більш вузьким поняттям, що характеризується специфікою сфери його застосування [79]. Міжнародну інформацію можна визначити як документовані або публічно оголошені дані про події та явища на міжнародній арені, які зафіксовані на матеріальних носіях із реквізитами, що дозволяють ідентифікувати зазначені відомості [28]. Окрім цього, міжнародна інформація є сукупністю даних про систему міжнародних відносин, яка охоплює питання, пов'язані з пошуком, аналізом та поширенням інформації в цій сфері [18].

Міжнародна інформація може бути створена в межах окремої держави, але при цьому широко розповсюджується за її межами. Такий тип інформації циркулює між країнами й відіграє ключову роль у керуванні міжнародними процесами, у розробці та реалізації стратегії зовнішньої політики [79]. Крім того, міжнародна інформація є невід'ємною частиною глобальної комунікації між учасниками міжнародних відносин, виникаючи в усіх напрямках діяльності держав та суспільства під час отримання, зберігання та використання інформації [41]. Міжнародна інформація складається з декількох основних компонентів, а саме [28]:

- міжнародний інформаційний простір;
- міжнародні інформаційні ресурси;
- інформаційний потенціал;
- національний інформаційний продукт;
- джерела інформації.

Функції міжнародної інформації є вкрай різноманітними й включають узагальнення та професійний аналіз даних, прогнозування правових та економічних рішень на міжнародному рівні, а також формування обґрунтування рекомендацій для їх ефективного впровадження [81]. Міжнародний інформаційний простір, який є сферою застосування міжнародної інформації, визначається низкою ключових характеристик. Міжнародний інформаційний простір є територією поширення інформації за допомогою міжнародних і національних систем зв'язку [64]. Таким чином, міжнародний інформаційний простір передбачає сукупність певної інфраструктури, що охоплює технологічні засоби та можливості для зберігання, обробки й передачі інформації на різних напрямках, як вертикально, так і горизонтально [9]. Окрім цього, міжнародний інформаційний простір варто розглядати не лише буквально як безпосередньо простір застосування міжнародної інформації, а й сукупність міждержавної та національної політики, що являє собою систему принципів та норм, спрямованих на регулювання процесів функціонування та використання міжнародної інформації в межах світової спільноти, а також міжнародні та регіональні угоди в сфері комунікацій, засновані на розумінні значущості інформаційних процесів у глобальному контексті [1, 2]. В свою чергу, під інформаційними ресурсами варто розуміти різноманітні засоби та джерела інформації, ступінь розвиненості яких визначає роль та місце держави в світі та слугує стратегічним показником інформаційної могутності держави та її національного багатства [28]. Інформаційним ресурсом можна назвати сукупність даних, яка має бути представлена у вигляді бібліотек, архівів,

банків даних, організованих для ефективного отримання достовірної інформації [8]. Ключовим елементом інформаційного суверенітету України є національні інформаційні ресурси, які включають усю інформацію, яка є власністю держави, незалежно від її змісту, форми, часу чи місця створення [28]. В свою чергу, інформаційний суверенітет України це здатність держави самостійно визначати правила функціонування свого інформаційного простору, контролювати та регулювати потоки інформації в межах власного суверенітету [81]. Це є невід'ємним елементом стратегії забезпечення національної безпеки держави, спрямовану на захист прав громадян та дотримання законодавства у відповідній сфері [23]. Такий підхід передбачає право України як незалежної держави самостійно вирішувати, яким чином інформація потрапляє та поширюється на її території, зберігаючи незалежність від зовнішнього впливу.

Реалізація інформаційного суверенітету України відбувається за рахунок наявності виключного права власності держави на інформаційні ресурси, створені за кошти державного бюджету [28]. На додачу, інформаційний суверенітет підтримується за рахунок розвитку національних інформаційних систем та регулювання доступу інших країн до українських інформаційних ресурсів, а також використання цих ресурсів за принципом рівноправного співробітництва з іншими державами [79]. Отже, національний інформаційний продукт це результат інформаційної діяльності, який може бути матеріальним або нематеріальним. Він створюється завдяки поєднанню людської інтелектуальної праці та використання сучасних засобів комунікації, об'єднаних у інформаційну систему [9]. Інформаційна система, в свою чергу, є системою, що призначена для зберігання, обробки, перетворення, передачі та оновлення інформації з використанням комп'ютерних технологій та інших технічних засобів [28].

1.3. Нормативно-правове та стратегічне забезпечення інформаційної політики України

Міжнародна інформаційна політика України реалізується з огляду на забезпечення ключових національних інтересів України в інформаційній сфері [23]. По-перше, невід'ємною складовою національних інтересів України в галузі інформаційної політики є забезпечення дотримання прав та свобод громадян України в області одержання та використання інформації, передбачених конституцією України [28]. Окрім цього, критично важливим є збереження та утвердження моральних цінностей суспільства, сприяння духовному відродженню України, традиціям патріотизму та гуманізму, а також розвитку культурного та наукового потенціалу України [34]. По-друге, ключовим елементом національних інтересів України в інформаційній сфері є забезпечення інформаційної підтримки державної політики [79]. Це передбачає донесення до громадян України та міжнародної спільноти достовірної інформації про державну політику та офіційну позицію щодо суспільно-важливих подій у внутрішньому та міжнародному житті, а також гарантування доступу громадян до відкритих державних інформаційних ресурсів [28]. По-третє, релевантним національним інтересом України в інформаційній сфері є розвиток сучасних інформаційних технологій та вітчизняної інформаційної індустрії [9]. Це охоплює індустрію засобів масової інформації, телекомунікацій та зв'язку, задоволення внутрішнього попиту на відповідну продукцію, її просування на світовому ринку, а також забезпечення ефективного накопичення, зберігання та використання національних інформаційних ресурсів [25]. По-четверте, Україна зацікавлена в розвитку власної стратегії інформаційної безпеки з метою захисту інформаційних ресурсів від технічного збору даних, несанкціонованого доступу, а також забезпечення безпеки інформаційних та телекомунікаційних систем [5, 6]. Таким чином, можна дійти висновку, що, загалом, національні інтереси

представляють собою інтегроване відображення об'єднаних інтересів людини, громадянина, суспільства та держави [23].

Окремим, фундаментальним фактором, що визначає зміст та напрямки розвитку всієї інформаційної політики, є закріплення у Конституції України стратегічний курс на повноправне членство в Європейському Союзі та Організації Північноатлантичного договору (НАТО) [23]. Цей цивілізаційний вибір безпосередньо впливає на формування як внутрішніх правил функціонування інформаційного простору, так і на пріоритети міжнародної комунікації [14]. У контексті інтеграції до ЄС, ключовим завданням є гармонізація національного законодавства з європейським «*acquis communautaire*» [1, 2]. Це вимагає імплементації європейських стандартів у сферах свободи слова, медійного плюралізму, захисту персональних даних та протидії мові ворожнечі [29]. Яскравим прикладом є новий Закон України «Про медіа», розробка якого була однією з умов для початку переговорів про вступ до ЄС, оскільки він імплементує положення Директиви ЄС про аудіовізуальні медіапослуги [1]. Таким чином, євроінтеграція стимулює розбудову в Україні прозорого та демократичного інформаційного простору за європейським зразком, що, у свою чергу, посилює міжнародний імідж України як надійного партнера [47].

Напрямок співпраці з НАТО, у свою чергу, робить акцент на безпековому та оборонному компонентах інформаційної політики. Це передбачає впровадження стандартів Альянсу у сфері стратегічних комунікацій, що є критично важливим для координації дій у протистоянні гібридній агресії [52]. Інтеграція до євроатлантичних безпекових структур також вимагає досягнення високого рівня кіберстійкості та забезпечення технічної сумісності систем зв'язку та захисту інформації [5, 6]. На міжнародному рівні цей курс формує ключовий наратив української інформаційної політики: боротьба України це захист східного флангу НАТО та всього демократичного світу від авторитарної загрози з боку Росії [69]. Основою для провадження інформаційної політики в

Україні слугує потужна законодавча база. Україна сформувала сучасну та комплексну законодавчу базу в галузі інформаційної політики, яка є однією з найпрогресивніших в регіоні Східної Європи [14]. Відправною точкою стало прийняття у 2015 році Концепції інформаційної безпеки [24], що стало відповіддю на масштабні інформаційно-гібридні атаки з боку Росії. З того часу український законодавець розробив низку ключових законів, що охоплюють усі аспекти інформаційного простору. Євроатлантичний вектор також знаходить своє відображення в ключових стратегічних документах.

Стратегія національної безпеки України, затверджена Указом Президента, визначає інформаційну війну та кіберагресію з боку Російської Федерації як одні з головних загроз існуванню держави [23]. На розвиток її положень у 2021 році було ухвалено Стратегію інформаційної безпеки [24], яка є профільним документом, що деталізує підходи до протидії дезінформації, захисту критичної інфраструктури, підвищення медіаграмотності суспільства та розвитку стратегічних комунікацій. Саме ця Стратегія закладає концептуальні рамки для побудови системи інформаційної стійкості, здатної ефективно протистояти сучасним викликам та просувати українські наративи на міжнародній арені [81]. Нормативно-правова база інформаційної політики України є комплексною та багаторівневою. Фундаментальні засади закладені в Конституції України, яка гарантує право на свободу думки і слова та на вільне вираження своїх поглядів і переконань [28]. Основоположним актом є Закон України «Про інформацію», який закріплює інформаційний суверенітет держави, визначає правові засади міжнародної співпраці та регулює основні принципи отримання, використання, поширення та зберігання інформації [21]. Він є рамковим для всієї інформаційної галузі. Блок законодавства, спрямований на захист чутливої інформації, включає:

- Закон України «Про державну таємницю», що регулює відносини, пов'язані із захистом життєво важливих інтересів держави в оборонній, економічній та зовнішньополітичній сферах [19];

- Закон України «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах», який встановлює принципи захисту даних у цифрових мережах, що є критично важливим в епоху постійних кібератак [20].

Важливим кроком у напрямі євроінтеграції та осучаснення регуляторного поля стало прийняття у 2023 році Закону України «Про медіа» [22]. Цей комплексний документ замінив низку застарілих законів, зокрема «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні», «Про телебачення і радіомовлення», «Про інформаційні агентства», та запровадив єдині, прозорі правила для всіх видів медіа, включаючи онлайн-платформи. Закон спрямований на посилення ролі регулятора, протидію дезінформації та імплементацію європейських стандартів у національний інформаційний простір [1]. Однак, наявність прогресивної законодавчої бази є лише першою умовою для ефективної політики. Її реалізація залежить від чітко вибудованої інституційної архітектури, що включає цілу мережу державних органів, кожен з яких відіграє свою роль у формуванні та захисті інформаційного простору України [14]. На найвищому, стратегічному рівні, ключові напрями визначаються Президентом України та Радою національної безпеки і оборони (РНБО), яка координує діяльність суб'єктів сектору безпеки і оборони та ухвалює рішення щодо застосування санкцій проти ворожих медіа-ресурсів та пропагандистів [23]. Законодавче забезпечення цієї політики здійснюється Верховною Радою України, зокрема через діяльність профільних комітетів, таких як Комітет з питань гуманітарної та інформаційної політики. На виконавчому рівні головну роль відіграє Кабінет Міністрів України, який забезпечує реалізацію державних програм через центральні органи виконавчої влади. Серед них варто виокремити [28]:

Функції органів влади України

Орган влади / Інституція	Роль та основні функції
Кабінет Міністрів України	Забезпечує реалізацію державних програм через центральні органи виконавчої влади.
Міністерство культури та інформаційної політики (МКІП)	Відповідає за інформаційний суверенітет, медіа-сферу та протидію дезінформації.
Міністерство закордонних справ (МЗС)	Реалізує стратегічні комунікації за кордоном через мережу посольств.
Міністерство цифрової трансформації	Робить внесок у міжнародний імідж України як сучасної цифрової держави через свої проєкти (попри те, що не є класичним інформаційним відомством).
Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення	Регулює медійну сферу; повноваження суттєво розширені Законом «Про медіа».

Водночас, однією з унікальних рис української моделі є те, що державна політика доповнюється і посилюється діяльністю потужного громадянського суспільства [35]. Це втілює сучасний підхід «whole-of-society approach» до забезпечення національної стійкості [49]. Такі незалежні фактчекінгові проєкти, як «StopFake» чи «VoxCheck», здобули міжнародне визнання та часто діють оперативніше за державні структури у викритті російських фейків. Медійні громадські організації, на кшталт «Детектор медіа» та Інституту масової інформації, здійснюють моніторинг інформаційного простору, відстоюють стандарти журналістики та сприяють підвищенню медіаграмотності населення [29]. Ця синергія між державним сектором та громадськими ініціативами створює гнучку та багаторівневу систему протидії дезінформації.

Ця внутрішня стійкість, у свою чергу, підсилюється активною міжнародною взаємодією. Україна інтегрована у глобальні та регіональні механізми інформаційної безпеки. Співпраця з Європейським Союзом відбувається, зокрема, через платформу «EUvsDisinfo», що дозволяє обмінюватися даними про дезінформаційні кампанії Кремля [33]. У рамках партнерства з НАТО Україна взаємодіє з Центром передового досвіду НАТО зі стратегічних комунікацій (StratCom COE) у Ризі, переймаючи найкращі практики протидії гібридним загрозам [52]. Двостороння співпраця зі стратегічними партнерами, такими як США та Велика Британія, у сферах кібербезпеки та обміну розвідувальною інформацією також є критично важливим елементом захисту національного інформаційного простору [5, 36]. Таким чином, Україна сформувала сучасну та ешелоновану нормативно-правову та стратегічну базу для реалізації своєї міжнародної інформаційної політики. Вона поєднує захист національних інтересів та інформаційного суверенітету з дотриманням демократичних принципів свободи слова, що створює необхідні умови для ефективного протидії зовнішнім викликам.

Висновки до розділу 1

Підводячи підсумок, можна стверджувати, що в умовах глобалізованого світу та перманентних інформаційних викликів інформаційна політика перетворюється з вузькоспеціалізованої галузі державного управління на один із центральних інструментів реалізації національних інтересів та захисту суверенітету в міжнародних відносинах.

Інформація у сучасному світі є багатогранним та динамічним феноменом, виступаючи одночасно як ресурс, товар, агент змін та інструмент впливу. Такий багатовимірний характер інформації визначає складність інформаційної політики, яка являє собою не просто сукупність законів, а цілісну систему регулювання, що охоплює всі етапи життєвого циклу інформації: від її створення та обробки до поширення, зберігання та використання. Держава

володіє монополією на формування рамки цієї політики, створюючи інформаційне середовище, в якому функціонують медіа, формується громадська думка та засвоюються культурні та політичні норми.

Державна інформаційна політика має двоєдиний характер, поєднуючи внутрішній та міжнародний вектори, які є нерозривно пов'язаними. Ефективність міжнародної інформаційної політики безпосередньо залежить від стійкості та збалансованості внутрішньої політики, яка повинна гармонізувати інтереси держави, суспільства та окремих громадян. В епоху гібридних воєн та глобального інформаційного протистояння збереження інформаційного суверенітету стає однією з головних передумов для забезпечення національної безпеки в цілому.

Україна сформувала комплексну та ешелоновану систему для реалізації своїх національних інтересів у цій сфері. Фундаментальною основою цієї системи є закріплений у Конституції стратегічний курс на євроатлантичну інтеграцію. Цей цивілізаційний вибір задає ключові вектори розвитку: гармонізацію законодавства зі стандартами Європейського Союзу у сферах свободи слова та медіа, а також імплементацію підходів НАТО у галузі стратегічних комунікацій та кібербезпеки.

На законодавчому рівні Україна здійснила значний прогрес, адаптувавши свою нормативну базу до сучасних реалій. Реалізація цієї політики спирається на розгалужену інституційну архітектуру, що включає як органи стратегічного управління, так і профільні міністерства, регулятори та силові структури. Унікальною особливістю української моделі є синергія між державними інституціями та активним громадянським суспільством.

Таким чином, за таких умов забезпечення інформаційного суверенітету, здатності держави самостійно визначати правила функціонування власного інформаційного простору, стає вирішальним компонентом національної безпеки. Для України це передбачає не лише реактивні заходи, але й розробку прозорі та збалансованої державної інформаційної політики, яка поєднує

захист від зовнішніх загроз із забезпеченням конституційних прав громадян на доступ до інформації. Таким чином, ефективна міжнародна інформаційна політика є невід'ємною умовою збереження державного суверенітету, захисту національних інтересів та утвердження позицій України в умовах нових глобальних викликів.

РОЗДІЛ 2. МІЖНАРОДНА ІНФОРМАЦІЙНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

2.1. Стратегії національного брендингу та культурної дипломатії України в умовах сучасних викликів

Інформація - це більше ніж засіб спілкування. Вона є ефективним інструментом впливу для реалізації інформаційної політики. Інформація поширюється через різноманітні канали, що створюють нові перспективи для розвитку. Вільний обіг інформації є одним із ключових факторів прогресу суспільства в політичній, економічній, культурній та особистісній сферах [67]. Саме тому перед державою постає завдання використовувати інформацію не лише для здійснення внутрішньої політики, але й для формування відповідного іміджу держави на міжнародній арені та встановлення контакту не тільки між державами, але й між державами та суспільствами.

Формування позитивного іміджу держави є ключовим елементом міжнародної інформаційної політики, оскільки воно безпосередньо впливає на сприйняття країни світовою спільнотою, сприяє залученню інвестицій, розвитку туризму, формуванню союзницьких відносин та посиленню «м'якої сили» [69]. Імідж держави представляє собою комплексне уявлення про країну, що формується через її культурні, економічні, політичні та соціальні аспекти, і яке може бути стратегічно керованим для досягнення конкурентних переваг на глобальній арені [44]. Ця концепція тісно пов'язана з теорією «м'якої сили» Джозефа Ная, згідно з якою привабливість культури, цінностей та політики держави є ефективнішим інструментом впливу, ніж традиційна «жорстка сила» (військова чи економічна) [69]. Важливість іміджу держави полягає в тому, що він не лише відображає реальність, але й активно її формує: позитивний імідж сприяє дипломатичному успіху, полегшує інтеграцію в міжнародні структури тощо [65]. У контексті сучасних викликів, в тому числі й інформаційного характеру, ефективне управління іміджем стає інструментом національної безпеки, дозволяючи державі мобілізувати міжнародну підтримку. Образ

держави та імідж держави це процеси, які передбачають створення та поширення за допомогою інформації через медіа уявлень про різні аспекти життя країни: економіку, культуру, історію, природу, науку, ресурси, суспільний лад тощо [64]. Медіа відіграють ключову роль у формуванні цих уявлень, виступаючи не лише джерелом інформації, але й інструментом впливу, що формує ставлення як громадян, так і міжнародної спільноти до конкретної країни. Узгоджене та чітко спрямоване медіапредставлення держави може відігравати визначальну роль у сприйнятті її як на міжнародній арені, так і всередині самої країни [60, 80]. Процеси внутрішньополітичного та зовнішньополітичного характеру відіграють ключову роль у формуванні інформаційно-політичного іміджу України в інших країнах світу. Таким чином, від них залежить яка інформація поширюється та як уряди та суспільства інших країн сприймають Україну як таку [79].

Сьогодні громадська думка набуває дедалі більшого значення як активний і впливовий регулятор політичних процесів. Все частіше ми чуємо висловлювання та заяви певних осіб, що представляють інтереси інших держав. Коли політичні ідеї знаходять підтримку в масовій свідомості у вигляді позитивних тез та наративів, медіа здатні досягати своїх цілей без прямого звертання до громадської думки. Внаслідок цього громадська думка стає потужним інструментом інформаційної політики держави для досягнення поставлених цілей у сучасному інформаційному суспільстві [41]. Аудиторія будь-якого медіа не є постійною, тому що фокус уваги споживачів інформації залежить від порядку денного, актуальності інформації, її схвалення серед оточуючих тощо. Саме тому ключовим елементом успішної міжнародної інформаційної політики є безперервне насичення інформаційного простору актуальною та простою для розуміння інформацією про події в державі та її зв'язках з міжнародною спільнотою [60]. Після початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації на територію України 24 лютого 2022 року Україна вийшла на перший план у світовому медіа-дискурсі [64]. Якщо до

повномасштабного вторгнення більшість людей у світі майже нічого не знали про Україну, яка асоціювалась у іноземців з Росією як її невід’ємна частина, а не як незалежна держава з власною історією, культурною спадщиною та власним досвідом державотворення, то після початку повномасштабної війни РФ проти України ставлення до останньої у світі змінилось кардинальним чином [37, 80]. Так, сьогодні в усьому світі Україна стала прикладом боротьби за свободу від авторитарного агресора, а українцями пишаються по всьому світу. Українська нація стала символом незламності та відчайдушної сміливості [43, 50]. На жаль, поштовхом для подібної кардинальної зміни відношення до України та українців стала саме війна Росії проти України. Росія й надалі продовжує просувати серед європейських суспільств злякисні дезінформаційні наративи стосовно України та зокрема українських біженців, адже після 2022 року міграційний потік українців до країн Європи збільшився в декілька разів у порівнянні з довоєнним станом [56]. Проте Україна залишається невід’ємною частиною порядку денного, тому люди з усього світу продовжують допомагати Україні, організують волонтерські збори коштів та постачання гуманітарної допомоги у найбільш постраждалих регіони, організують мітинги за посилення допомоги Україні та навіть мобілізуються до українського війська [42, 71].

Однак, варто зазначити, що серед причин формування відповідного образу України та українців в міжнародному інформаційному полі не лише особистісні та колективні якості українців та стійкість української держави перед обличчям ворога, але й ефективна міжнародна інформаційна політика України. Так, ще з самого початку війни багато українських посадовців почали активно звертатися до міжнародної спільноти з закликами про підтримку України з метою привернення уваги світової громадськості до ситуації в нашій державі та налагодження таким чином контакту з іноземними колегами [82]. Українські посадовці активно користуються каналами поширення інформації про події в Україні, зокрема соціальними мережами на кшталт Facebook,

Instagram, X тощо [40]. Кількість користувачів соціальних мереж щороку збільшується. На це впливають не тільки внутрішньополітичні, але й зовнішньополітичні фактори, в тому числі й глобалізаційні соціокультурні процеси. Критичною точкою у розвитку соціальних мереж та ще більшого їх використання стала пандемія COVID-19, коли переважна більшість людей на всій планеті була вимушена залишатися вдома та дотримуватися правил карантину. З початком дії карантинних обмежень кількість відвідувачів соціальних мереж таких як Facebook, YouTube та ін. зросла майже на 30%. Свій відбиток наклав й початок повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну 24 лютого 2022 року. Після початку війни, для більше ніж 77% українців соціальні мережі стали основним джерелом новин [29].

Згідно з результатами дослідження, проведеного громадянською мережею «Опора» у травні-червні 2024 року (Методом телефонних інтерв'ю з використанням комп'ютера (computer-assisted telephone interviews, CATI) найпопулярнішими соцмережами в Україні є [17]:

Таблиця 2.1.

Найпопулярніші соцмережі України

Рейтинг	Соціальна мережа	Частка користувачів (%)
1	Telegram	78,1%
2	YouTube	59,5%
3	Facebook	44,6%
4	Viber	> 42%
5	Instagram	29,6%
6	TikTok	26,8%
7	X (Twitter)	7,8%
-	Інші	1,2%

Порівняно з 2023 роком, частка тих, хто використовує для читання новин Telegram зросла на 6,8%, соціальна мережа посідає перше місце за популярністю як серед чоловічої, так і серед жіночої аудиторії. Таким чином, присутність органів державної влади на соціальних платформах є необхідним кроком у встановленні комунікації з громадськістю. Соціальні мережі надають можливість проводити моніторинг реакції громадськості на дії органів влади та відслідковувати преференції громадян у питаннях політичного, економічного та соціокультурного характеру. Це допомагає коригувати політику, враховуючи тенденції та ініціативи, які підтримуються суспільством [35]. З іншого боку, соціальні мережі можуть бути використані й громадянами для донесення певних ідей, пропозицій чи, навпаки, скарг до органів державної влади. На базі соціальних платформ створюють громадські організації, спілки та форуми, де громадяни можуть висловлювати свою громадську позицію, шукати однодумців та організовувати заходи. Громадяни координують спільні активності, такі як мітинги, флешмоби та культурні заходи, волонтерську діяльність тощо онлайн [28].

Соціальні мережі відіграють вагомую роль в управлінні громадою. Оскільки українці все більше довіряють інтернет-ресурсам, то подана там інформація буде викликати більшу довіру до представників влади. Саме через соціальні платформи голова громади може налагодити конструктивний діалог з громадянами, почути точку зору людей стосовно того чи іншого питання та дослухатися до неї у прийнятті відповідних рішень, що стосуються розвитку громади. Таким чином, в Україні формується інформаційне суспільство, яке допомагає ініціювати та реалізовувати громадські ініціативи [9, 35]. На даний момент, органи державної влади найбільше представлені в таких соціальних мережах як Telegram, Facebook, X (Twitter), Youtube [40]. X є не дуже поширеним саме серед українців, однак є чудовою платформою для транслявання актуальних тенденцій в короткій та доступній формі саме на міжнародну аудиторію. Цьому сприяє висока швидкість поширення інформації

серед цільової аудиторії та охоплення великої кількості людей на цій платформі [61]. Ключовим аспектом використання платформи X (раніше Twitter) є її роль у цифровій дипломатії. Ця мережа слугує інструментом лідерської комунікації для найвищих посадових осіб (Президента, Міністерства закордонних справ), забезпечуючи оперативне формування глобальних наративів та пряме звернення до світової політичної еліти та лідерів думок [40]. Завдяки стислому формату та механізмам ретвіту, X дозволяє швидко доносити ключові зовнішньополітичні повідомлення, заклики до санкцій, звернення по військову допомогу, засудження російської агресії, мінімізуючи вплив традиційних медіа-посередників [61]. Таким чином, X функціонує як ключова арена для публічної дипломатії України, спрямованої на міжнародну підтримку.

Навпаки, Facebook надає можливість публікувати більш об'ємні дописи, фото та відеоматеріалами. В Україні Facebook досить активно використовується органами влади [40]. Facebook в українській міжнародній інформаційній політиці слугує багатофункціональним інструментом, орієнтованим на залучення широких прошарків іноземної громадськості та комунікацію з українською діаспорою. Завдяки можливості публікувати об'ємніші дописи, ніж на X, багато українських інституцій, зокрема МЗС та Міністерство оборони, використовують Facebook для детального роз'яснення офіційних позицій, публікації довгих аналітичних матеріалів та спростування російської дезінформації. Це створює можливість для глибшого залучення аудиторії, а також сприяє створенню міжнародних коаліцій підтримки на рівні низових громадських ініціатив. Наприклад, сторінки Посольств України в європейських країнах регулярно використовують Facebook для анонсування культурних подій, волонтерських зборів та дипломатичних брифінгів, тим самим підтримуючи високий рівень обізнаності та солідарності серед іноземних партнерів [47].

Окрім цього, досить популярним серед публічних осіб в Україні є Instagram, на базі якого можна вільно та ефективно поширювати фото та

відеоматеріали, а отже перевага надається саме візуальному контенту [57]. Наприклад, Президент України Володимир Зеленський регулярно публікує фотозвіти з зустрічей на найвищому рівні, а також поширює фото військових злочинів, здійснених армією РФ проти України, сприяючи обізнаності громадян України та міжнародної спільноти в цілому про події в Україні, дублюючи допис як українською, так і англійською мовами [40, 58]. Instagram відіграє критично важливу роль у візуальному брендингу України та формуванні емоційного зв'язку з міжнародною аудиторією. Ця платформа ідеально підходить для реалізації елементів «м'якої сили» через людиноцентричні наративи [39]. Українські посадовці та відомства, Державна служба з надзвичайних ситуацій, ДСНС тощо активно використовують Instagram для публікації фото та відеоматеріалів, що документують наслідки російських обстрілів, героїзм цивільних та військових, а також прояви людяності [48]. Такий візуально-орієнтований підхід дозволяє швидко перетворити інформацію на емоцію, що є надзвичайно ефективним для мобілізації громадської думки та заохочення глобального фандрейзингу [53]. Instagram, таким чином, є ключовим каналом для експорту візуального образу України як «щита Європи» та символу боротьби за свободу.

Аналізуючи фактичний стан представленості України в медіа-просторах країн Європейського Союзу, можна виокремити кілька ключових чинників впливу, а саме [64, 80]:

- офіційна державна позиція (як правило — проукраїнська);
- наративи, що поширюються ЗМІ та/або іншими акторами (залежить від типу власності, позиції тощо);
- внутрішні фактори (загальноєвропейські стандарти журналістики, що вимагають критичного висвітлення проблематики, в тому числі й з боку відверто радикальних чи проросійськи налаштованих акторів).

У країнах, що розділяють проукраїнську позицію нахшталт країн Прибалтики, як от Латвії, ЗМІ активно транслюють слова підтримки до нашої держави та висвітлюють події в Україні. Латвія є одним із найбільших прибічників України в європейському регіоні. Однак, в суспільстві все одно спостерігається певна напруженість та поляризація в зв'язку з тим, що значна частка населення залишається під впливом російських ЗМІ [83]. Німеччина активно демонструє підтримку Україні, однак і тут часом проявляється вплив РФ. Хоча німецькі медіа здебільшого висловлюють солідарність з Україною, вони часто акцентують увагу на внутрішніх проблемах держави, зокрема на корупції. Такий підхід відповідає загальноєвропейським критеріям до журналістики, проте одночасно може мимоволі сприяти поширенню російських дезінформаційних кампаній, спрямованих на підрив репутації української влади. Зокрема, вплив посилюється через заяви окремих проросійськи налаштованих публічних осіб, які постійно наголошують на необхідності досягнення миру в Україні будь-якою ціною, зокрема ціною територіальних поступок тощо [55, 56]. Подібною до Німеччини є ситуація у Франції. Хоча Франція у своїй позиції й наголошує на підтримці України, всеж-таки держава намагається зберігати баланс. Однак, і тут не обійшлося без російського впливу. Як би там не було, але у Франції присутня частка проросійського населення та окремі політичні сили, що симпатизують путінській Росії та постійно закликають про припинення допомоги Україні [64].

Аналіз медіа-ландшафту ЄС виявляє значний феномен інформаційної поляризації. У багатьох країнах, особливо у тих, де історично закріпилися сильні позиції російськомовних медіа або існують внутрішні політичні розбіжності, як, наприклад, Угорщина з її чіткою антиукраїнською офіційною риторикою, російські наративи активно просуваються через альтернативні медіа-канали та соціальні мережі [80]. У цьому контексті, українська міжнародна інформаційна політика виходить за рамки міждержавної комунікації та фокусується на національних діаспорах як «живому мосту» для

контрпропаганди. Українські громади в ЄС, які активно використовують соціальні платформи та організують публічні заходи, є ключовими суб'єктами, що протидіють дезінформації та підтримують позитивний імідж України на низовому рівні. Це демонструє перехід від суто державної до публічно-громадської дипломатії [29, 64].

Отже, можна зробити висновок, що висвітлення подій в Україні у європейських медіа значною мірою залежить від внутрішньополітичних та зовнішньополітичних факторів. Хоча загальний образ України як оплоту європейських цінностей в буквальному сенсі цього слова й досі зберігається у європейських ЗМІ, вплив Росії є досить відчутним, як-от в Угорщині, де політика Віктора Орбана тісно пов'язана з підігриванням Росії та поширенням відверто антиукраїнських думок. Такий стан речей підкреслює необхідність постійного розвитку дипломатичних відносин з іншими країнами та налагодження діалогу в тому числі й в інформаційному полі. Ступінь і характер медіа-підтримки України в ЄС значно варіюються відповідно до геополітичного розташування та історичного досвіду країн. Держави «Східного флангу» (країни Балтії, Польща) сприймають боротьбу України як екзистенційну загрозу власній безпеці. Це призводить до уніфікованої, емоційно забарвленої та безперечно проукраїнської медіа-політики [49]. На противагу цьому, медіа-ландшафт «Старої Європи» (Німеччина, Франція) є більш прагматичним та критично-зваженим. Хоча вони формально підтримують Україну, їхній дискурс частіше включає елементи «втоми від війни», фокусується на потенційних економічних наслідках та, як було зазначено вище, на внутрішніх проблемах України, зокрема, питаннях реформ та корупції. Така диференціація вимагає від української інформаційної політики адаптованого підходу: на Сході - підтримка солідарності та обороноздатності, на Заході - акцент на прогресі реформ, прозорості використання допомоги та демонстрація проєвропейських перспектив [83].

Окремо варто розглянути як формується імідж України в найбільших країнах англomовного середовища, а саме США та Великобританії. Висвітлення подій в Україні у медіадискурсах Великої Британії та США базується насамперед на принципах стратегічного партнерства та спільних демократичних цінностей [13, 63]. Велика Британія, завдяки активній позиції колишнього прем'єр-міністра Бориса Джонсона, сформувала образ України як надійного союзника та ключового елементу європейської безпеки [36]. У США підтримка значною мірою ґрунтується на двопартійному консенсусі, а також на м'якій силі культурних та публічних діячів, які мобілізують громадську думку [75]. Однак, цей сприятливий образ не є монолітним і постійно піддається випробуванням, зокрема через посилення ізоляціоністських та проросійських наративів.

Україна часто згадується у медіадискурсах Великої Британії та США завдяки підтримці відомих особистостей світового рівня. Так, Ештон Кутчер та Міла Куніс, яка має українське походження, зуміли зібрати понад 35 мільйонів доларів на допомогу Україні. Річард Гір виставив на продаж свій рідкісний автомобіль Jaguar, який був проданий за 31 мільйон доларів, аби підтримати українців, а колишній прем'єр-міністр Великої Британії Девід Камерон особисто подолав понад 2000 миль для доставки пожертвованих товарів українським біженцям [71]. Також свою солідарність з Україною продемонстрували такі зірки, як Pink Floyd, Мадонна, Елтон Джон, Джон Бон Джові, Стіві Вандер, Metallica, Селін Діон, Брюс Спрінгстін, Біллі Айліш, Måneskin та багато інших світових талантів [77]. Зокрема, легендарна британська група Pink Floyd після майже 30-річної паузи возз'єдналася, щоб випустити композицію «Hey Hey Rise Up» у підтримку України. У відеокліпі до пісні взяв участь український співак Андрій Хливинок, який виконав пісню «Ой у лузі червона калина». Пісня українською мовою посіла перші позиції в чартах багатьох європейських країн, а також в Канаді, Австралії та США.

Подібних прикладів є багато, і вони надихають світ своєю щирістю та силою підтримки [71, 82].

Звичайно, свою підтримку Україні висловлюють не лише окремі публічні особи, зірки тощо, а й відомі політичні діячі. Зокрема, колишній прем'єр-міністр Великої Британії Борис Джонсон за 3 роки перебування на посаді активно підтримував Україну постачанням оборонного озброєння, а також закликав інші країни до рішучих дій [36]. Як наслідок, Борис Джонсон став відомим серед українців як «великий друг України» та «Борис Джонсонюк» завдяки своїй щирій підтримці України, в тому числі й в інформаційній площині. Прізвище Джонсон набуло форми, що звучить як українське, з типовим суфіксом «-юк». Джонсонюк походить від Джонсон і використовується в українській мові для вираження вдячності та захвату містером Джонсоном. Навіть після своєї відставки Борис регулярно підтримує Україну в медіа-просторі. Усього Борис Джонсон відвідав Україну 8 разів, на початку вересня 2024 року Джонсон відвідав Україну у 8-й раз [4].

Україна має підтримку й в Сполучених Штатах. Так, згідно з результатами опитування проведеного американським інститутом дослідження громадської думки Gallup близько 46% американців вважають, що допомога, які виділяють Україні є недостатньою, а 53% готові підтримувати Україну навіть в разі затяжної війни. Відносини між Україною та Сполученими Штатами дещо загострилися після того, як Дональд Трамп став 47-м президентом США [75]. Однак, незважаючи на доволі напружені відносини пов'язані з розбіжностями в організації потенційних перемовин з Росією та економічних домовленостей, Україна всеж-таки змогла виробити ефективну стратегію взаємодії з американським керівництвом. Так, після резонансного скандалу в Овальному кабінеті рівень підтримки Президента Зеленського серед американців зріс до 79%, по своїй країні пройшла хвиля мітингів на підтримку України [75]. Українська сторона незважаючи на деяке напруження на початку відносин, згодом змогла знайти ключ до їх

налагодження. У даному випадку було необхідно знайти важелі впливу, які б допомогли повернути до себе Президента Трампа. При формуванні позитивного іміджу держави необхідно враховувати не тільки громадську думку, а й характери та вподобання окремих особистостей. Так, Президент України Володимир Зеленський під час одного зі своїх візитів до США подарував Президенту Трампу чемпіонський пояс українського боксера Олександра Усика, а під час іншого візиту привіз Президенту США ключку для гри у гольф та отримав від американського лідера символічні ключі від Білого дому [11, 32]. Символічний обмін подарунками може здатися на перший погляд незначною подією, однак варто починати з малого. Враховуючи, що Дональд Трамп є великим поціновувачем спорту, полюбляє дивитися бокс та має власний гольф-клуб, подібний жест від української команди є чудовим маневром у формуванні більш дружніх відносин між сторонами.

Для нівелювання впливу деструктивних наративів Україна застосовує багатовекторну стратегію. На додачу до персональної дипломатії, активно залучаються двопартійні лобісти у Вашингтоні, а медіа-кампанії орієнтуються безпосередньо на республіканську аудиторію через консервативні видання та аналітичні центри. Головна мета – довести, що підтримка України відповідає національним інтересам США на шляху до стримування авторитаризму та збереження глобального лідерства [75]. Ключовим викликом для міжнародної інформаційної політики України у США є зростаюча політична поляризація. Незалежно від офіційної лінії Білого дому, у медіа-просторі США голосно лунають потужні ультраконсервативні та ізоляціоністські голоси. Окремі політичні діячі та медіа-персони, такі як Такер Карлсон, Чарлі Кірк чи віцепрезидент Джей Ді Венс, періодично просувають наративи, які так чи інакше підривають репутацію України [56]. Сьогодні Президент України активно працює над зміцненням партнерських відносин із Європейським Союзом, США, Канадою та іншими країнами-союзниками. Його діяльність спрямована не лише на залучення допомоги Україні, а й на розширення торговельно-

економічних і культурних зв'язків, а також на спільну реалізацію важливих проєктів та ініціатив. Президент використовує кожен можливість для комунікації зі світовими лідерами, просуваючи інтереси та позиції України на міжнародній арені [45, 79].

Після початку повномасштабного вторгнення Росії 24 лютого 2022 року формування позитивного іміджу України на міжнародній арені набуло стратегічного значення, перетворившись на один з фронтів опору [62]. Окрім активного використання соціальних мереж українськими посадовцями, як вже зазначалося, Україна впроваджує низку ініціатив, спрямованих на культурну дипломатію та глобальний фандрейзинг [77, 81]. Одним з яскравих прикладів є платформа «United24», запущена Президентом Володимиром Зеленським у травні 2022 року. «United24» об'єднує зусилля міжнародних знаменитостей, артистів, бізнесменів, політиків тощо для збору коштів на гуманітарну допомогу, медичне обладнання та відновлення інфраструктури [51]. За даними станом на 2024 рік, «United24» збрала понад 500 мільйонів доларів, що не лише забезпечило практичну підтримку, але й посилює імідж України як держави, що відстоює демократичні цінності у протистоянні агресору [53].

Ще одним аспектом є культурна дипломатія, яка допомагає представляти Україну як націю з багатою спадщиною та сучасним креативним потенціалом. Перемога гурту Kalush Orchestra на Євробаченні-2022 з пісню «Stefania» є чудовим прикладом того як Україну сприймають закордоном: виступ не лише привернув увагу мільйонів глядачів до війни в Україні, але й поширив українську музику [39]. У 2023–2024 роках Україна активно проводила міжнародні виставки, такі як «Війна очима дітей» у Європарламенті чи «Українське мистецтво опору» в музеях Лондона та Нью-Йорка, де експонувалися роботи українських художників, що документують реалії війни. Всі ці заходи підтримуються Міністерством культури та інформаційної політики України, що допомагає протидіяти російській пропаганді закордоном і підкреслювати необхідність підтримувати нашу державу [48]. На спортивній

арені Україна також використовує досягнення українських спортсменів для посилення іміджу. Боксер Олександр Усик, ставши абсолютним чемпіоном світу в надважкій вазі у травні 2024 року після перемоги над Тайсоном Ф'юрі, присвятив свій титул українським воїнам і жертвам війни, що резонувало в світових медіа [32]. Аналогічно, участь української збірної з футболу в Євро-2024, попри воєнні умови, стала приводом для демонстрації стійкості та єдності української нації: гравці носили символіку підтримки України, а матчі супроводжувалися акціями солідарності від UEFA [58]. Крім того, ініціативи на кшталт «Brave Ukraine», глобальної кампанії Міністерства закордонних справ, запущеної у 2023 році, акцентують увагу на інноваціях, технологіях в оборонно-промисловій та ІТ-галузях тощо, представляючи Україну не лише як жертву агресії, але й як перспективного партнера на майбутнє.

2.2. Цифрова трансформація та розвиток інформаційного суспільства як елементи міжнародної інформаційної політики України

В умовах глобалізації та інформаційного суспільства, ключовим інструментом, що забезпечує як ефективне управління іміджем, так і стійкість держави перед агресією, є цифрова трансформація. Відтак, міжнародна інформаційна політика України нерозривно пов'язана з досягненнями у сфері електронного врядування та кібербезпеки. Інформаційне суспільство характеризується домінуванням знань і технологій у виробництві, що в умовах глобалізації перетворює цифрові інструменти на інструменти «м'якої сили», дозволяючи державі впливати на міжнародну думку через прозорість, інновації та співпрацю [54]. У міжнародній інформаційній політиці це проявляється у цифровій дипломатії, стратегічному використанні цифрових платформ для просування національних інтересів, протидії дезінформації тощо [46]. Для України, особливо після 2022 року, цифрова трансформація стала інструментом резилієнтності: вона не лише оптимізує внутрішні процеси, але

й посилює міжнародний імідж як інноваційної держави, що протистоїть агресії через глобальну кооперацію в кіберпросторі, сприяючи залученню підтримки від партнерів і ізоляції агресора на інформаційному фронті [81]. Вирішальним етапом на шляху до цифрової трансформації в Україні стало запровадження платформи «Дія», що дозволило почати надавати державні послуги через єдиний цифровий простір, що значно спростило процес взаємодії громадян України з державою. Платформа об'єднує десятки електронних сервісів, серед яких отримання соціальних виплат, оновлення документів, реєстрація бізнесу та навіть подання заяви на шлюб тощо. Окрім цього, «Дія» надає можливість підписувати документи онлайн за допомогою унікального цифрового підпису без фізичної присутності особи. За майже 5 років свого існування «Дія» затвердила себе як ефективний веб-портал для впровадження електронної демократії та розвитку інформаційного суспільства в Україні шляхом цифровізації комунікації громадян України з державою, полегшуючи процеси взаємодії на різних рівнях [9].

Україна активно співпрацює з іншими країнами у розбудові цифрових державних послуг та посиленні інституційної спроможності держави. Україна заручилась підтримкою Світового банку, ЄС та ООН у реалізації низки проєктів, що полягають у покращенні цифрової інфраструктури України та покращення існуючих сервісів. Наприклад, Україна спільно з Європейським Союзом реалізувала проєкт «Цифрова Україна», суть якого полягає у модернізації адміністративних реєстрів з метою підвищення їхньої безпеки та доступності для громадян України [78]. У кооперації з міжнародними партнерами Україна запроваджує новітні технології та стандарти у сфері електронного управління. Зокрема за сприяння ПРООН у період 2018-2023 років було організовано кілька навчальних програм для державних службовців у сфері цифрових послуг, що дозволило суттєво покращити якість надання цих послуг та полегшити їхню доступність до населення [9]. Міжнародні партнери України високо оцінюють ефективність темпів цифровізації в Україні. Ряд

країн зацікавлений у використанні «Дії» як шаблону для власних подібних програм. У 2023 році адміністраторка програми USAID Саманта Павер заявила, що Сполучені Штати мають намір повторити успіх української програми електронного врядування в зацікавлених країнах. Так, USAID надало Мінцифри необхідне фінансування у розмірі 8,5 мільйонів гривень з метою розширення можливостей програми під час війни. Україна охоче погодилася поділитися своїми технологіями та досвідом з іншими державами, а USAID виділили 650 тисяч доларів на проведення техніко-економічних обґрунтувань у зацікавлених країнах [27]. Як наслідок, вже у 2024 році прес-служба Міністерства цифрової трансформації України повідомила, що код «Дії» стане доступним розробникам з інших країн для створення подібних застосунків закордоном [31].

Після початку повномасштабного вторгнення Росії у 2022 році, одним із пріоритетних векторів розвитку для України стала кібербезпека. Значна увага була зосереджена саме на інформаційній безпеці та можливостям міжнародної співпраці в цій галузі [81]. Таким чином, війна наклала свій відбиток на всю інформаційно-комунікаційну політику держави, ускладнивши доступ громадян до мережі та електронних ресурсів на окупованих територіях та територіях, на яких ведуться бойові дії. Окрім цього, постійні хакерські атаки та диверсії зі сторони РФ, жертвами яких стають не тільки органи державної влади, а й всі громадяни України загалом [3, 12]. Варто згадати масштабну кібератаку російського хакерського угруповання «Солнцепёк» 12 грудня 2023 року, яка вивела з ладу ядро мережі оператора мобільного зв'язку «Київстар» та позбавила мільйони абонентів доступу до мобільного зв'язку на декілька днів.

Атака на «Київстар» стала яскравим свідченням того, що кіберзагрози набули глобального, транскордонного характеру, виходячи далеко за рамки військових об'єктів і становлячи загрозу для цивільної інфраструктури та економіки [3]. Цей виклик підкреслює критичну необхідність міжнародної

кооперації для створення системи колективної кібербезпеки з партнерами з НАТО та ЄС. У відповідь на агресію Україна не лише зміцнює державні центри захисту, а й організувала «Кібер-армію України», що об'єднує волонтерів та експертів. Крім того, залучення глобальних технологічних гігантів, таких як Microsoft та Amazon, для захисту критичної інфраструктури та розміщення державних реєстрів у хмарних сховищах, стало невід'ємною частиною міжнародної інформаційної політики [81]. Така активна співпраця з міжнародними партнерами демонструє високий рівень довіри міжнародної спільноти та є ключовим елементом цифрової стійкості держави в умовах війни. Таким чином, цифровізація в Україні була підлаштована під потреби воєнного часу. Додаток «Дія» був розширений за рахунок нових сервісів, як-от звітування про збитки від російських ударів; програма «Є-відновлення», що дозволяє громадянам, чия домівка була пошкоджена чи знищена внаслідок російської агресії отримати грошову допомогу на відновлення; комплексна послуга для ВПО; цифрові документи для військовослужбовців тощо [27, 31].

Розширення міжнародної співпраці в цифровій сфері є ключовим вектором української міжнародної політики. Зокрема, з Європейським Союзом Україна реалізує проекти «EU4DigitalUA» та «DT4UA» (Digital Transformation for Ukraine), запущені після 2022 року за підтримки ЄС. Ці ініціативи фокусуються на модернізації адміністративних реєстрів, підвищенні безпеки даних та гармонізації законодавства з європейськими нормами, що сприяє інтеграції України до Єдиного цифрового ринку ЄС [1]. У вересні 2022 року Україна приєдналася до програми «Digital Europe Programme», що відкрило доступ до фінансування на суму понад 100 мільйонів євро для розвитку цифрових технологій, включаючи ШІ та кібербезпеку, посилюючи таким чином інформаційну стійкість проти російських кібератак [9]. У рамках ООН Україна активно розвиває проекти з Міжнародним союзом електрозв'язку (ITU) та ПРООН. З 2022 року ITU підготувала «Ukraine Digital Development Country Profile» (оновлений у 2025 році), що аналізує прогрес цифрової трансформації

та рекомендує посилення міжнародної кооперації для сталого розвитку. ПРООН у 2022–2025 роках реалізувала програми навчання для державних службовців, охопивши понад 10 000 осіб у сферах електронних послуг та кібербезпеки, що фінансується за рахунок грантів на суму понад 15 мільйонів доларів [9].

Україна також співпрацює зі Світовим банком, який надає фінансову підтримку на розвиток цифровізації та побудову інформаційного суспільства в Україні шляхом покращення цифрової інфраструктури в рамках реалізації спільних проєктів. З 2022 року в рамках «Ukraine Recovery and Reconstruction Needs Assessment» банк виділив понад 750 мільйонів доларів на проєкти, як-от «Supporting Reconstruction through Smart Fiscal Governance» (SURGE), що включає цифровізацію фіскальних систем та інтеграцію з міжнародними платформами для прозорого розподілу допомоги. Крім того, банк підтримує «Delivering Resilient Infrastructure in Vulnerable Environments Project», спрямований на відновлення цифрових мереж у зонах конфлікту, що сприяє доступу до інформації на окупованих територіях [9].

Все вище зазначене посилює міжнародну інформаційну політику України, перетворюючи її на глобального лідера в галузі впровадження електронного урядування. За даними ООН, Україна піднялася з 102-го місця у 2018 році на 5-те у 2024 році в рейтингу EGDI (E-Government Development Index), що привертає увагу партнерів і сприяє експорту власних технологій до інших країн [81]. У воєнних умовах це стає елементом гібридної оборони: цифрова співпраця з НАТО та ЄС допомагає нейтралізувати російські кіберзагрози, формуючи наратив України як інноваційного союзника в боротьбі за демократичні цінності в інформаційному просторі [59]. Зростання України у міжнародному рейтингу електронного урядування (EGDI, E-Government Development Index) від ООН (з 102-го місця у 2018 році до 5-го у 2024 році) є найвагомим підтвердженням успішності її міжнародної інформаційної політики в цифровій сфері [81]. Ці показники свідчать про те,

що цифрова трансформація перетворила Україну з пасивного отримувача технічної допомоги на активного інноваційного партнера та глобального лідера з антикризового е-урядування. Експорт досвіду, технологій та коду застосунку «Дія» в інші країни під егідою міжнародних організацій (USAID тощо) перетворює цифрові інновації на потужний інструмент «м'якої сили» та міжнародного брендингу [66]. Це формує наратив про Україну не лише як жертву агресії, а й як стійку, технологічно розвинену демократію, здатну ділитися унікальним досвідом.

2.3. Формування системи інформаційної стійкості України в умовах сучасних викликів

В 21 столітті цифрові технології мають значний вплив на інформаційну безпеку, розвиток якої стає надзвичайно важливим вектором інформаційної політики держави для забезпечення стабільного суспільного розвитку. В контексті міжнародних відносин, глобалізація інформаційних потоків та зростаюча залежність від інтернету породжують нові загрози на кшталт кіберзлочинності, фішингу, кібератак на державний інституційний сектор тощо. Одним з центральних понять інформаційних загроз міжнародного характеру є явище, відоме як інформаційна війна, яку ведуть через медіа та соціальні мережі з метою впливу на громадську думку та маніпулювання соціальними групами. Варто зазначити, що в ході інформаційної війни об'єктом впливу стає не лише суспільство країни-супротивника, а й громадяни власної держави, по відношенню до яких транслюють необхідні суб'єкту впливу наративи, екстраполюють цінності та нав'язують політичні преференції. Таким чином, формується латентне по відношенню до суб'єкта суспільство, в якому формується недовіра та розгубленість по відношенню до суспільства противника. Окрім цього, об'єктом впливу може виступати не лише суспільство загалом, а й окремі його прошарки чи суспільні організації

та навіть окремі особистості [70]. Однією з країн, що активно використовує засоби інформаційної війни у своїй міжнародній інформаційній політиці є Росія. РФ тривалий час використовувала різноманітні засоби інформаційно-психологічного впливу в Україні, фінансуючи різноманітні проросійські угруповання, в тому числі й політичного характеру, з метою дестабілізації українського суспільства шляхом політичної поляризації окремих регіонів нашої держави та розгойдування суспільно-політичної ситуації в країні в цілому [70, 72].

Інструментарій інформаційної війни є дуже різноманітним. Загалом, види інформаційно-психологічного впливу, що здійснюється в рамках інформаційної війни можна охарактеризувати терміном «інформаційна зброя». Інформаційна зброя є інструментом, що використовується для руйнування, спотворення або викрадення інформаційних ресурсів, отримання необхідних даних шляхом подолання системи захисту, а також для обмеження чи блокування доступу до них користувачів [3]. Вона спрямована на дезорганізацію роботи технічного обладнання, виведення з ладу телекомунікаційних мереж, комп'ютерних систем і високотехнологічної інфраструктури, яка забезпечує життєдіяльність суспільства та функціонування держави [12]. На відміну від традиційних засобів ураження, інформаційна зброя має такі характерні особливості [3, 12]:

- скритність - здатність досягати своєї мети без явної підготовки і без оголошення війни;
- масштабність - можливість завдати значної шкоди без обмежень національними кордонами чи суверенітетом і впливати на всі сфери людської діяльності;
- універсальність - можливість бути застосованою як військовими, так і цивільними структурами країни-агресора проти як військових, так і цивільних об'єктів країни-жертви.

Інформаційна зброя є надзвичайно ефективною та часто прирівнюється дослідниками до зброї масового ураження. Дослідження показали, що збройні сили зазнають найбільших втрат під впливом компонентів інформаційної зброї, які спрямовані на порушення систем управління та вплив на людську психіку. Протиборство даного типу характерне для конфліктів гібридного типу, коли інформаційна війна поєднується з безпосередніми військовими діями, або ж слугує підготовкою до подібних дій. В рамках інформаційної війни проводяться інформаційно-психологічні операції, здійснюються кібератаки та численні провокації у медіа, використовуються фейки та транслюється дезінформація [59].

Варто детальніше класифікувати ці загрози, розглядаючи їхній вплив як на цивільне суспільство, так і на військовий компонент держави. Одним із ключових інструментів у арсеналі російської інформаційної війни є проведення цілеспрямованих інформаційно-психологічних спецоперацій (ІПСО), метою яких є не стільки поширення неправдивих даних, скільки створення стану паніки, соціальної напруги та підриву довіри до державних інституцій [70]. На відміну від звичайної пропаганди, ІПСО є комплексними, багатоетапними кампаніями, що використовують вразливості цільової аудиторії. У цивільній сфері яскравим прикладом є ІПСО, спрямовані на зрив мобілізації. Вони включають масове поширення в соціальних мережах відеороликів про нібито «силові» методи роботи ТЦК, що часто були вирвані з контексту або відверто постановочними, з метою формування образу держави як ворожої до власних громадян [26]. Інший вектор це ІПСО, що експлуатують тему блекаутів та енергетичної кризи, поширюючи панічні чутки про неминучий «тотальний колапс» інфраструктури, щоб деморалізувати населення [33]. На міжнародній арені російські ІПСО спрямовані на нівелювання підтримки України. Систематично поширюються наративи про «неконтрольований обіг західної зброї», яка нібито потрапляє на чорні ринки, або про українських біженців як тягар для європейських економік [56]. Метою

таких операцій є підірвати довіру між Україною та її партнерами, а також стимулювати внутрішньополітичну опозицію в країнах-союзниках до подальшої допомоги Києву. Ці дії є прямою загрозою для міжнародної інформаційної політики України, оскільки змушують її постійно переходити до реактивної позиції, спростовуючи фейки замість просування власного порядку денного.

У військовій площині інформаційні загрози набувають особливої гостроти. Кібератаки спрямовуються на системи управління військами, логістичні ланцюги та комунікаційні мережі Збройних Сил України. Ворог намагається отримати доступ до тактичної інформації, наприклад, через фішингові атаки на мобільні пристрої військовослужбовців, розсилаючи шкідливі посилання під виглядом оновлень програмного забезпечення або повідомлень від командування [5]. Паралельно проводяться ІПСО, націлені на деморалізацію особового складу: створюються фейкові Telegram-канали нібито від імені українських бригад, де публікується дезінформація про величезні втрати, зраду командування чи відсутність забезпечення [33]. Це є прямою імплементацією концепції мережево-центричної війни, де інформаційне ураження противника є таким же важливим, як і фізичне. Публічна онлайн-сфера є дуже складним та важко контрольованим середовищем, в якому швидко розповсюджується інформація, в тому числі й злякисна, як навмисно, так і ненавмисно. В таких умовах маніпуляторам легше здійснювати інформаційний вплив та сіяти недовіру до самих медіа, експертів, політиків, державних службовців тощо.

Однією з найновіших інформаційних загроз глобального міжнародного характеру є штучний інтелект (ШІ). Використання штучного інтелекту в якості інформаційної зброї в інформаційній війні та операціях впливу стає одним із найсерйозніших викликів сьогодення [10]. На думку багатьох дослідників, ШІ трансформував структуру міжнародних відносин загалом. Держави, такі як США, Китай та Росія, активно інтегрують ШІ у власні стратегії інформаційної

війни, що дає їм можливість ефективно маніпулювати інформаційним простором і громадською думкою [38]. За словами західних аналітиків, ці країни використовують передові алгоритми ШІ для посилення впливу на міжнародних опонентів. Росія, наприклад, широко застосовує ШІ у війні проти України, адаптуючи сучасні технології під потреби інформаційної війни. Особливо небезпечним інструментом у цьому контексті є технологія дідфейків (англ. deepfakes). Російська пропаганда створює оманливі відеоматеріали, на яких зображені переважно високопосадовці та військовослужбовці. Стратегічна мета таких операцій не просто обдурити глядача, а завдати удару по легітимності влади в кризовий момент [68]. Яскравим прикладом є спроба поширення дідфейк-відео нібито від імені Президента Володимира Зеленського із закликом до капітуляції у перші тижні повномасштабного вторгнення [33]. Хоча якість підробки була низькою і її швидко спростували, сам факт такої операції був розрахований на створення миттєвого шоку, паніки та хаосу в системі управління державою. Подібні загрози зберігаються, адже з розвитком технологій якість дідфейків зростатиме, що ускладнить їх виявлення [73, 74].

Водночас, загроза ШІ не обмежується лише дідфейками. Великі мовні моделі (LLM) використовуються для автоматизованого створення та поширення пропаганди. Якщо раніше для роботи ботоферм були потрібні значні людські ресурси, то сьогодні ШІ може генерувати тисячі унікальних, стилістично грамотних коментарів, постів та навіть цілих новинних статей, які практично неможливо відрізнити від написаних людиною. Це дозволяє створювати так званий «інформаційний шум» або «пожежний шланг брехні» (англ. firehose of falsehoods), масований потік дезінформації, який перевантажує здатність суспільства до критичного аналізу та унеможливорює ефективну роботу фактчекерів [10]. У Центрі протидії дезінформації наголошують, що за подібними публікаціями про українських військових, яких нібито ніхто не привітав з днем народження, або дітей, чиї творчі роботи

залишилися без уваги стоять російські ботоферми, які використовують буцім-то безневинний контент для просування ворожих наративів та розпалювання в українському суспільстві ворожнечі до влади та збройних сил України [33].

Росія використовує всі доступні методи інформаційного протиборства в соціальних мережах, в тому числі й на базі технологій штучного інтелекту. При цьому, найбільша ворожа активність спостерігається в соціальних мережах Facebook та Telegram. Компанія Meta, якій зокрема належать Facebook активно використовує штучний інтелект для покращення алгоритмів пошуку та рекомендації контенту користувачам. Відтак, в соціальній мережі присутні персонажі, створені за допомогою ШІ, генеруються зображення, що фільтруються у відповідності до вподобань користувачів тощо [10]. Публікації, за якими стоїть Росія активно просуваються у мережі за рахунок необачливих користувачів, адже подібний контент має на меті штучно викликати необхідні емоції. Окрім цього, під виглядом петиції чи посилання на джерело інформації, розміщуються шахрайські посилання з метою фішингу та збору інформації про фізичну особу [7]. Так, Росія активно використовує інформаційні технології з метою поширення злостісних наративів стосовно війни в Україні з метою дестабілізації не тільки української, а й міжнародної спільноти, фальсифікуючі дані та організовуючи окремі інформаційно-психологічні операції. Наразі в Україні гостро постало питання регуляції діяльності соціальної мережі Telegram. 20 вересня 2024 року Рада національної безпеки і оборони України прийняла рішення щодо обмеження використання Telegram в органах державної влади, військових формуваннях, на об'єктах критичної інфраструктури [16]. Начальник ГУР МО України Кирило Буданов навів обґрунтовані дані щодо наявності у російських спецслужб доступу до особистого листування користувачів Telegram, навіть видалених повідомлень, а також їх персональних даних. Представники СБУ та ГШ ЗСУ зазначили, що Telegram активно використовується ворогом для кібератак, розповсюдження фішингу та шкідливого програмного забезпечення, встановлення геолокації

користувачів, корегування ракетних ударів тощо. Наразі розглядається можливість часткового обмеження користування Telegram на території України, однак про повну заборону соціальної мережі поки що мова не йде [16].

Окрім цього, останнім часом Китай почав активно фінансувати дослідження в сфері використання технологій штучного інтелекту й наразі займає лідерські позиції з цього питання в світі. КНР активно застосовує ШІ не лише з метою впливу на міжнародному рівні, але й для здійснення внутрішньополітичного контролю. Уряд Китайської Народної Республіки здатний ефективно відслідковувати та управляти поведінкою громадян, а також спрямовувати отриману інформацію на втручання у демократичні процеси інших держав завдяки технології збору даних та алгоритмам машинного навчання на базі штучного інтелекту. Це становить значну загрозу, яка торкається не лише інформаційної безпеки, але й фундаментальних прав і свобод людей. У Китаї є відкрите прагнення стати світовим лідером у розробці штучного інтелекту до 2030 року, цей вектор був окреслений ключовим для «інтелектуальної війни» [10].

Також не слід забувати й про те, що технології штучного інтелекту використовуються й у військовій сфері, зокрема в оснащенні зброї. Зокрема, ШІ використовується для покращення систем навігацій, розпізнавання облич, аналізу місцевості тощо [38]. Зокрема, у червні 2025 року було вперше виявлено БПЛА типу «Шахед» із камерою, системою радіоуправління з РФ та модулем штучного інтелекту. Новітні технології дозволяють вбудовувати в безпілотники та інші види озброєння камеру, обчислювальні платформи та інші технології на базі штучного інтелекту. Штучний інтелект сприяє автоматизації процесу ухвалення рішень, що нерідко призводить до помилок системи або зловмисне втручання в їхню роботу. Роль людського контролю та аналізу в таких умовах суттєво обмежується, що значно збільшує ризик виникнення непередбачуваних наслідків [68]. Ще одним суттєвим викликом для глобальної інформаційної безпеки сьогодні є кібератаки. Розвиток так

званого інтернету речей (англ. Internet of things) підвищує ймовірність здійснення масштабних кібератак через велику кількість провідників. Інтернет речей - це концепція, яка полягає в об'єднанні чисельних фізичних пристроїв, які оснащені датчиками та програмним забезпеченням, у єдину мережу. Завдяки цьому вони можуть здійснювати автоматичний обмін даними, взаємодіяти як між собою, так і з зовнішнім середовищем, а також ухвалювати рішення без втручання людини. Хоча дана система й стає у нагоді, адже сприяє автоматизації та оптимізації процесів і забезпечує комфорт у різних сферах повсякденного життя, уразливість, пов'язана з тісним взаємозв'язком усіх складових компонентів даної системи, створює сприятливі умови для кібезлочинності. Яскравим прикладом кібератаки слугує атака на оператора зв'язку «Київстар», здійснена Росією у 2023 році, що призвела до вимкнення мобільного зв'язку та інтернету у 24 мільйона абонентів на декілька днів, спричинивши серйозні інфраструктурні проблеми [3, 12].

Загалом, варто зазначити, що засоби інформаційно-психологічного протиборства продовжують стрімко розвиватися, висуваючи нові вимоги до захисту інформаційних систем. Враховуючи, що держави, будучи ключовими акторами міжнародних відносин, продовжують активно фінансувати розробки інформаційних технологій як в цілях загального технологічного прогресу, так і для потенційного міжнародного інформаційного протиборства, така реальність диктує необхідність постійного вдосконалення заходів безпеки. Усвідомлюючи системний характер та екзистенційну загрозу інформаційної агресії, особливо після повномасштабного вторгнення 2022 року, Україна перейшла до розбудови комплексної, ешелонованої системи державної протидії. Ця система базується на координованій взаємодії кількох ключових інституцій, кожна з яких виконує специфічну функцію в загальній архітектурі національної інформаційної безпеки [14]. Замість фрагментарних реакцій, держава сформувала інституційне ядро, завдяки чому з'явилася можливість діяти як на випередження, так і в режимі реагування на вже існуючі загрози.

Центральне місце у стратегічній ланці цієї системи займає Центр протидії дезінформації (ЦПД), створений при Раді національної безпеки і оборони України. Його ключова мета полягає не стільки в блокуванні ворожого контенту, скільки в його системному аналізі, верифікації та виявленні масштабних дезінформаційних кампаній. ЦПД здійснює постійний моніторинг інформаційного поля, ідентифікує ключові російські наративи, спрямовані як на внутрішню українську аудиторію, так і на міжнародну спільноту, та оперативно інформує суспільство і державні органи про виявлені загрози [33]. Наочним прикладом роботи Центру є систематичне спростування фейків, що поширюються у ворожих Telegram-каналах. Зокрема, ЦПД неодноразово викривав спроби російської пропаганди видати відредаговані обкладинки відомих західних видань таких як *Courrier International* чи *Charlie Hebdo* за справжні, де Україну зображували у негативному світлі, намагаючись створити ілюзію втрати міжнародної підтримки. Діяльність Центру є переважно аналітичною та комунікаційною, що дозволяє йому функціонувати як своєрідний «нервовий центр», що попереджає про інформаційні «віруси» ще до їх масового поширення [33].

Якщо ЦПД відповідає за змістовний, або ж контентний, вимір безпеки, то технічний захист цифрового суверенітету покладено на Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України (Держспецзв'язку). У її структурі функціонує Урядова команда реагування на комп'ютерні надзвичайні події України CERT-UA, яка є ключовим суб'єктом у сфері кіберзахисту. Саме цей орган відповідає за захист державних інформаційних ресурсів, об'єктів критичної інфраструктури від кібератак, розслідування інцидентів та надання рекомендацій щодо посилення цифрової стійкості. Приклад з атакою на «Київстар» яскраво ілюструє роль Держспецзв'язку: фахівці служби були безпосередньо залучені до аналізу атаки та координації дій з відновлення мережі [5, 6]. Таким чином, ця інституція формує технологічний «щит» держави, протидіючи спробам паралізувати її

функціонування через кіберпростір. Згідно зі звітами CERT-UA, лише за 2024 рік було опрацьовано понад 4300 кіберінцидентів, що значно перевищує показники попередніх років [5]. Фахівці CERT-UA регулярно відстежують та попереджають про діяльність конкретних російських хакерських угруповань, таких як Sandworm (підрозділ ГУ ГШ РФ) чи UAC-0184, які спеціалізуються на атаках на енергетичний сектор та українських військовослужбовців шляхом розсилки шкідливого програмного забезпечення [6].

Правоохоронна та контррозвідувальна складова протидії інформаційній агресії представлена діяльністю Служби безпеки України та Департаменту кіберполіції Національної поліції України [7]. СБУ фокусується на виявленні та знешкодженні ворожих агентурних мереж, які займаються поширенням деструктивних наративів, викритті ботоферм, що використовуються для маніпуляції громадською думкою, та притягненні до відповідальності осіб, причетних до державної зради в інформаційній сфері. Протягом 2022-2024 років кіберфахівці СБУ ліквідували сотні ботоферм, потужність деяких з яких дозволяла щодня створювати до 500 фейкових акаунтів для поширення деструктивного інформаційного-психологічного впливу в Україні. Окрім ботоферм, СБУ систематично викриває інтернет-агентів російських спецслужб у різних регіонах України, які за грошову винагороду поширюють сепаратистські заклики та кремлівську пропаганду через соціальні мережі [24]. Кіберполіція, у свою чергу, розслідує злочини, вчинені з використанням цифрових технологій, зокрема фішингові атаки, онлайн-шахрайство та розповсюдження шкідливого програмного забезпечення, що часто є елементами гібридної війни. Кіберполіція перш за все розслідує злочини, які хоч і можуть бути інспіровані ворогом, але мають більш кримінальний характер. Яскравим прикладом є викриття численних шахрайських схем, що паразитують на темі війни. Наприклад, у Дніпропетровській області було викрито групу зловмисників, які під виглядом благодійників, що збирають кошти на ЗСУ, ошукали майже 100 громадян на суму понад мільйон гривень,

вимагаючи у них банківські дані. Подібні операції не лише завдають фінансової шкоди, але й підривають довіру до волонтерського руху, що є однією з цілей інформаційно-психологічних операцій ворога. Спільна робота цих структур дозволяє не лише фіксувати інформаційні загрози, але й нейтралізувати їх джерела та притягати винних до юридичної відповідальності [26, 7].

Отже, інституційна відповідь України на сучасні інформаційні виклики є багатокомпонентною та диверсифікованою. Вона поєднує стратегічний аналіз і комунікацію, технічний кіберзахист та оперативно-розшукову діяльність. Ефективність цієї системи визначається не стільки автономною роботою кожної зі структур, скільки їхньою тісною взаємодією та координацією, що здійснюється на рівні РНБО. Такий комплексний підхід дозволяє державі протистояти гібридній агресії на різних рівнях, захищаючи як свідомість громадян, так і критично важливу цифрову інфраструктуру.

Висновки до розділу 2

Загалом, підводячи підсумки, можна констатувати багатовекторний, динамічний та системний характер міжнародної інформаційної політики України. Після повномасштабного вторгнення 2022 року інформаційна політика остаточно трансформувалася з допоміжного інструменту зовнішніх зносин на один із ключових фронтів захисту державного суверенітету. Аналіз продемонстрував, що ця політика розвивається за двома основними напрямками: проактивним, спрямованим на формування позитивного міжнародного іміджу, та реактивно-захисним, метою якого є побудова комплексної системи інформаційної стійкості для протидії гібридній агресії.

Україна здійснила якісний стрибок у стратегіях національного брендингу та культурної дипломатії, ефективно використовуючи інструменти «м'якої сили». Якщо до 2022 року держава часто сприймалася на міжнародній арені через призму російських наративів або як маловідома держава

пострадянського простору, то після початку повномасштабної війни відбулася кардинальна зміна її образу. Україна змогла сформувати та закріпити у світовій свідомості стійкий бренд нації, що бореться за свободу, демократію та європейські цінності. Цей процес був підтриманий багатокомпонентною стратегією, що включала активну цифрову дипломатію вищого керівництва держави, використання глобальних платформ та культурних ініціатив, спортивні досягнення та підтримку з боку світових медіа-персон. Таким чином, міжнародна інформаційна політика вийшла за межі суто міждержавної комунікації, перетворившись на ефективний інструмент взаємодії з глобальним громадянським суспільством.

Успішне впровадження та адаптація до воєнних умов платформи «Дія» та інших інструментів електронного урядування не лише оптимізували взаємодію держави та громадян, але й сформували міжнародний імідж України як інноваційної, технологічно розвиненої та стійкої держави. Цей успіх, підтверджений стрімким зростанням у глобальних рейтингах електронного урядування, став вагомим контраргументом російській пропаганді про Україну. Більше того, готовність України ділитися своїм досвідом та технологіями з іншими країнами перетворила цифровізацію на інструмент експорту власного бренду та посилення «м'якої сили», що сприяє залученню міжнародної технічної та фінансової підтримки для подальшого розвитку.

Водночас ця проактивна діяльність розгортається на тлі безпрецедентної за масштабами та інтенсивністю інформаційної агресії з боку Російської Федерації. Арсенал гібридних загроз є надзвичайно широким і технологічно складним. Ключовими викликами для України є цілеспрямовані інформаційно-психологічні спецоперації (ІПСО), спрямовані як на деморалізацію українського суспільства, так і на підрив міжнародної підтримки. Особливо гострою загрозою стало використання штучного інтелекту, зокрема технології дідфейків та великих мовних моделей для автоматизованого поширення дезінформації.

У відповідь на ці системні виклики Україна сформувала комплексну, ешелоновану систему державної протидії. Замість фрагментарних реакцій була вибудована інституційна архітектура інформаційної безпеки, ядром якої є співпраця кількох ключових органів. Центр протидії дезінформації при РНБО виконує аналітично-стратегічну функцію, виявляючи та верифікуючи ворожі наративи. Держспецзв'язку та команда CERT-UA забезпечують технічний кіберзахист державних ресурсів та критичної інфраструктури. Служба безпеки України та Кіберполіція, у свою чергу, реалізують контррозвідальну та правоохоронну функції, знешкоджуючи ворожі агентурні мережі, ботоферми та розслідуючи кіберзлочини. Створення такої диверсифікованої системи свідчить про глибоке розуміння державою гібридного характеру сучасної війни, де захист інформаційного простору є не менш важливим, ніж захист фізичних кордонів.

Отже, міжнародна інформаційна політика України після 2022 року є унікальним прикладом динамічної адаптації до умов повномасштабної війни. Вона поєднує в собі проактивні стратегії розбудови національного бренду та м'якої сили з відповідними заходами щодо захисту інформаційного суверенітету. Досвід України демонструє, що в сучасному глобалізованому світі ефективна інформаційна політика є невід'ємним елементом національної безпеки та критично важливим інструментом для мобілізації міжнародної підтримки, протидії агресору та утвердження власної суб'єктності на світовій арені.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

3.1 Проблемні аспекти міжнародної інформаційної політики України

Аналіз теоретичних засад та практичної реалізації міжнародної інформаційної політики України, проведений у попередніх розділах, дозволяє не лише констатувати значні успіхи та досягнення, особливо після 2022 року, але й виявити низку системних проблем та прогалин, що обмежують її ефективність та створюють потенційні ризики в умовах тривалої гібридної агресії.

Першим і, можливо, одним із найсуттєвіших викликів є переважно ситуативний характер значної частини інформаційної діяльності України. Незважаючи на успішні медіа-кампанії з національного брендингу та культурної дипломатії, у сфері протидії дезінформації Україна часто змушена діяти у відповідь на вже запущені ворогом наративи та ПСО. Це призводить до постійної необхідності спростовувати фейки, замість того, щоб системно формувати власний порядок денний та випереджати інформаційні атаки, що виснажує обмежені аналітичні та комунікаційні ресурси. Цілий комплекс проблем пов'язаний із вразливістю до нових, технологічно складних інструментів інформаційної війни. Зокрема, використання дідфейків та великих мовних моделей для генерації масового, правдоподібного дезінформаційного контенту створює виклик, до якого існуючі механізми верифікації та моніторингу можуть бути не готові. Швидкість та обсяги такої дезінформації перевантажують традиційні системи фактчекінгу. Окрім цього, висока популярність в Україні платформи Telegram створює значні ризики для інформаційної безпеки. Як слушно зазначали представники РНБО, ГУР МО та СБУ, існують обґрунтовані підозри щодо доступу російських спецслужб до даних користувачів та використання платформи для фішингу, поширення шкідливого програмного забезпечення та корегування ракетних ударів. Ця ситуація створює стратегічну дилему для України, оскільки платформа є

надзвичайно популярним джерелом інформації, але її використання несе прямі загрози національній безпеці. Україна також стикається з труднощами у забезпеченні інформаційної присутності на тимчасово окупованих територіях. Вирішення цього завдання вимагає прямої участі державних структур та тісної співпраці з громадянським суспільством.

Міжнародне інформаційне середовище залишається дуже неоднорідним. У багатьох країнах ЄС та США існують потужні політичні сили та медіа, які транслюють проросійські або ізоляціоністські наративи, що ускладнює формування стабільного консенсусу щодо підтримки України. Крім того, з часом увага міжнародної спільноти до війни природно знижується, що вимагає постійного оновлення комунікаційних стратегій. Ресурсне забезпечення також залишається проблемою. Інформаційна війна з Росією є боротьбою Давида проти Голіафа з точки зору фінансових та людських ресурсів, що спрямовуються на пропаганду. Забезпечення сталого фінансування державних інституцій, підтримка незалежних медіа та громадських ініціатив є критично важливим, але не завжди вирішеним завданням. Також є необхідність у вдосконаленні механізмів міжвідомчої координації. Забезпечення ефективної взаємодії між ЦПД, МКІП, МЗС, Держспецзв'язку та СБУ, особливо в умовах швидкого реагування на кризові ситуації, залишається постійним викликом.

3.2. Пропозиції щодо вдосконалення стратегій протидії сучасним викликам в рамках міжнародної інформаційної політики України

Ефективність міжнародної інформаційної політики України в умовах безперервної гібридної агресії вимагає переходу до більш проактивних та стратегічно вивірених підходів. Першочерговим завданням є трансформація принципу боротьби в інформаційному полі. Необхідно діяти на випередження, прогнозуючи можливі кроки ворога, замість постійного реагування на вже поширені фейки. Для цього слід розробити та системно просувати

довгострокові стратегічні наративи про Україну, які виходять за межі теми війни та фокусуються на її майбутньому як європейської, демократичної та інноваційної держави. Важливо системно вибудовувати відносини з ключовими світовими ЗМІ, редакціями та впливовими журналістами, замість сподівань на автономне висвітлення подій. Активніша робота з регіональними та нішевими медіа в країнах-партнерах також може значно посилити вплив, оскільки вони часто мають більший резонанс у специфічних аудиторіях, ніж глобальні ЗМІ.

Міжнародна інформаційна політика має взяти курс на розвиток бренду української держави. Після закінчення війни Україні потрібно буде не лише виробити план відновлення, але й ефективно комунікувати його світові, перетворюючи потреби на інвестиційні можливості. Для цього необхідно цілеспрямовано формувати образ України не лише як країни, що потребує допомоги, а як перспективного майданчика для інвестицій та ведення бізнесу. Слід створювати таргетовані інформаційні кампанії для інвесторів у секторах з високим потенціалом зростання, таких як ІТ-сектор та агропромисловий комплекс. Системне інформування міжнародної бізнес-спільноти про реальні кроки у боротьбі з корупцією та створенні сприятливого бізнес-клімату є невід'ємним елементом цієї роботи [82]. Цифрова трансформація України, зокрема успіх платформи «Дія», стала потужним активом міжнародного іміджу держави. Цей успіх необхідно стратегічно капіталізувати, перетворюючи його на інструмент «м'якої сили» та економічної дипломатії. Необхідно розробити цільову міжнародну комунікаційну кампанію, що систематично висвітлює досягнення України у сфері електронного урядування та цифрових інновацій. Зацікавленість інших країн у досвіді «Дії» є унікальною можливістю, тому міжнародна інформаційна політика має активно підтримувати експорт українських технологій електронного урядування [27, 31].

Для ефективної протидії інформаційним загрозам необхідно інвестувати у розвиток спроможностей державних та недержавних аналітичних центрів щодо моніторингу та аналізу інформаційного середовища в режимі реального часу. Використання сучасних інструментів OSINT та штучного інтелекту для аналізу великих даних може суттєво підвищити ефективність цієї роботи. Ключовим елементом протидії дідфейкам та іншій дезінформації на базі ШІ є підвищення медіаграмотності громадян. Необхідно розширити національні програми, включивши до них модулі щодо розпізнавання штучного контенту та формування навичок критичного мислення. Також необхідно перейти до чіткої державної стратегії щодо використання потенційно небезпечних платформ, яка може включати рекомендації або заборони щодо їх використання державними службовцями та працівниками критичної інфраструктури для службового спілкування.

3.3 Напрями інтеграції міжнародного досвіду в удосконалення інформаційної політики України

Вдосконалення міжнародної інформаційної політики України неможливе без системного аналізу та адаптації релевантного міжнародного досвіду. Для ефективної протидії сучасним інформаційним викликам Україна значною мірою покладається на технологічну та методологічну підтримку з боку НАТО та країн-членів Альянсу. Яскравим прикладом є отримання Україною статусу повноправного члена Об'єднаного центру передових технологій з кібероборони НАТО (CCDCOE) у Таллінні, що дозволило українським експертам інтегруватися у міжнародні дослідницькі проєкти та отримувати доступ до аналітики про новітні кіберзагрози. Країни Балтії та Фінляндія мають значний досвід у протидії російській гібридній агресії. Їхня концепція «тотальної оборони», що передбачає залучення всього суспільства до захисту держави, є особливо релевантною для України та може бути

адаптована в контексті формування національної стійкості до інформаційних впливів.

Безперечно, Україна може отримати цінний досвід від співпраці з США та Великою Британією. Британська модель «Fusion Doctrine», яка об'єднує всі можливості уряду для досягнення цілей національної безпеки, є прикладом успішної міжвідомчої інтеграції, де інформаційна політика є органічною складовою загальної стратегії [36]. Досвід Державного департаменту США у сфері довгострокових програм публічної дипломатії також може бути корисним для України при роботі зі складними регіонами. Особливої уваги заслуговує досвід Європейського Союзу, враховуючи стратегічний курс України на євроінтеграцію. Співпраця з ЄС в інформаційній сфері є необхідною умовою для повноправного членства. Це передбачає гармонізацію національного законодавства з європейським «acquis communautaire», зокрема у сферах свободи слова, медійного плюралізму та захисту персональних даних [1, 2]. Активна участь у загальноєвропейських механізмах протидії дезінформації, таких як платформа «EUvsDisinfo», дозволить Україні не лише отримувати актуальну інформацію про загрози, але й спільно формувати відповіді. У сфері кібербезпеки інтеграція з ЄС передбачає адаптацію до стандартів, закладених у Директиві про безпеку мережевих та інформаційних систем, що вимагає від України посилення захисту критичної інфраструктури та поглиблення співпраці з Агентством ЄС з питань кібербезпеки. Інтеграція міжнародного досвіду не означає сліпе копіювання, а вимагає критичного аналізу та адаптації до унікальних українських умов, особливо в контексті повномасштабної війни. Проте використання перевірених моделей стратегічного планування, інституційної побудови та технологічних рішень може значно прискорити процес вдосконалення міжнародної інформаційної політики України.

Висновки до розділу 3

Вдосконалення міжнародної інформаційної політики України потребує комплексного підходу, спрямованого на подолання виявлених системних проблем та вироблення стратегічно ефективного вектору політики. Сучасні виклики, зумовлені гібридною агресією та стрімким розвитком технологій, вимагають не лише ситуативного реагування, але й вироблення довгострокових стратегій, що забезпечать стійкість та ефективність інформаційних діяльності держави на світовій арені.

Ключовими проблемними аспектами залишаються переважно фрагментарний характер протидії дезінформації, що виснажує ресурси та ставить Україну у позицію виправдання; зростаюча вразливість до новітніх технологічних загроз, таких як масштабні ІІСО, використання штучного інтелекту для генерації дідфейків та пропагандистського контенту, а також залежність від неконтрольованих інформаційних платформ на кшталт Telegram. Окрім цього, неоднорідність міжнародного інформаційного середовища, де присутній російський інформаційний вплив, проблеми ресурсного забезпечення інформаційної сфери, а також недоліки у міжвідомчій координації та відсутність уніфікованої системи оцінки ефективності інформаційних заходів постійно тиснуть на Україну в інформаційному полі. Ці проблеми є взаємопов'язаними та потребують комплексного вирішення.

Шляхи вдосконалення передбачають, насамперед, перехід до комплексної системи протидії ворожому інформаційно-психологічному впливу. Це вимагає розробки та системного просування довгострокових стратегічних наративів про майбутнє України як європейської, інноваційної держави, що виходять за межі воєнного контексту. Важливим є впровадження превентивних методів протидії дезінформації та посилення аналітично-прогнозної функції державних і недержавних структур. Адаптація до технологічних загроз потребує інвестицій у технології виявлення контенту, згенерованого штучним інтелектом, розширення національних програм з

медіаграмотності та вироблення чіткої стратегії щодо регулювання роботи соціальних мереж.

Особливу увагу слід приділити економічному виміру міжнародної інформаційної політики. Успіхи у диджиталізації, зокрема платформи «Дія», мають стати інструментом м'якої сили та економічної дипломатії через активне просування України як цифрової держави та експорт українських технологій електронного урядування. Необхідно цілеспрямовано формувати образ України як перспективного майданчика для інвестицій у процесі розробки плану відбудови та наголошувати на перевагах ключових секторів економіки, прогресі у реформах та високому потенціалу людського капіталу. Посилення ролі персональної дипломатії та лідерських комунікацій також є важливим інструментом для налагодження комунікації з урядами інших країн та міжнародною спільнотою як такою.

Трансформація внутрішніх процесів передбачає створення єдиної міжвідомчої координаційної платформи, впровадження системної оцінки ефективності інформаційних заходів за якісними показниками та забезпечення сталого фінансування як державних, так і недержавних акторів інформаційної діяльності. Необхідно також диверсифікувати роботу з міжнародними медіа та перейти до системної співпраці з глобальними технологічними платформами на принципах партнерства.

Досвід інших держав є критично важливим для побудови інформаційного суспільства в Україні та посилення позицій інформаційної безпеки як у внутрішній, так і зовнішній політиці. Адаптація цих практик до українських реалій дозволить прискорити процес вдосконалення міжнародної інформаційної політики України. Підвищення ефективності міжнародної інформаційної політики України вимагає стратегічного переосмислення підходів, технологічної модернізації, покращення внутрішньої координації та активного розвитку відносин з іншими державами шляхом обміну досвідом та експорту українських технологічних розробок до країн-партнерів. Комплексна

реалізація цих кроків сприятиме зміцненню позицій України як стійкої та впливової держави на міжнародній арені.

ВИСНОВКИ

У результаті дослідження міжнародної інформаційної політики України в контексті сучасних викликів, зроблено наступні висновки::

1. Розглянувши теоретико-методологічні засади інформаційної політики як інструменту сучасних міжнародних відносин, визначено, що в сучасному науковому дискурсі інформація еволюціонувала від пасивного об'єкта до багатогранного феномену. Ключовим є її трактування як активного агента впливу, здатного не лише відображати, але й конструювати соціальну та політичну реальність. У цьому контексті інформаційна політика являє собою комплексну систему суспільних законів, правил і стратегій, що регулюють усі процеси взаємодії з інформацією. Встановлено, що держава володіє монополією на формування рамки цієї політики, створюючи інформаційне середовище, в якому функціонують медіа та формується громадська думка. Ця політика реалізується на інституційному, регіональному, національному та глобальному рівнях та охоплює три ключові напрями: створення та поширення інформації державою, розвиток та регулювання інформаційної інфраструктури, а також формування інституційної та правової бази.

Виявлено, що державна інформаційна політика має двоєдиний характер, що нерозривно поєднує внутрішній та міжнародний вектори політики. Ефективна міжнародна інформаційна політика, що визначається як діяльність з поширення за кордоном комплексної інформації про Україну для формування її позитивного іміджу, безпосередньо залежить від стійкості та збалансованості внутрішньої політики. Внутрішня політика є впливом держави на всю інформаційну сферу та має забезпечувати баланс між інтересами держави у питаннях захисту суверенітету та громадянського суспільства у питаннях забезпечення доступу до інформації та свободи слова. Порушення цього балансу нівелює ефективність політики. Ключовим елементом у цій системі є інформаційний суверенітет – здатність держави самостійно визначати правила функціонування власного інформаційного

простору, контролювати потоки інформації та захищати національні інформаційні ресурси від зовнішнього впливу, що є фундаментом для реалізації національних інтересів.

2. Проаналізувавши нормативно-правові, стратегічні та інституційні основи формування інформаційної політики України з урахуванням її євроатлантичного курсу, встановлено, що її фундаментальним фактором та цивілізаційним вибором є закріплення у Конституції стратегічний курс на повноправне членство в ЄС та НАТО. Цей курс визначає напрям гармонізації національного законодавства з європейським «acquis communautaire», яскравим прикладом чого є імплементація Директиви ЄС про аудіовізуальні медіапослуги через новий Закон «Про медіа», а також впровадження стандартів Альянсу у сфері стратегічних комунікацій та кіберстійкості, що формує образ України як «східного флангу» демократичного світу. На основі цього курсу в Україні сформовано комплексну нормативну базу та розгалужену інституційну архітектуру. Унікальною рисою української моделі є співпраця державних органів із недержавними акторами та громадянським суспільством, що реалізує цілісний підхід до захисту інформаційного простору.

3. Проаналізувавши ключові інструменти проактивної політики України, спрямованої на формування позитивного міжнародного іміджу, з'ясовано, що після повномасштабного вторгнення 2022 року Україна здійснила кардинальну трансформацію свого міжнародного образу, перейшовши від статусу маловідомої пострадянської держави, часто асоційованої з РФ, до глобального символу боротьби за свободу та демократію. Цей успіх ґрунтується на ефективному використанні інструментів м'якої сили, що включає: активну цифрову дипломатію вищого керівництва держави з використанням різних платформ; запуск глобальних фандрейзингових ініціатив; резонансні культурні події. Водночас виявлено, що сприйняття України не є однорідним: воно варіюється від потужної підтримки на «Східному фланзі» до більш

прагматичного чи поляризованого дискурсу в «Старій Європі» та США, де поширюються ізоляціоністські та проросійські наративи.

Дослідивши цифрову трансформацію як елемент міжнародної інформаційної політики, встановлено, що вона стала не лише інструментом внутрішньої цифрової стійкості держави, але й потужним інструментом м'якої сили та міжнародного брендингу. Проєкт «Дія», що забезпечив надання державних послуг онлайн та був оперативно адаптований до викликів воєнного часу, сформував імідж України як інноваційної та технологічно розвиненої держави. Цей процес підтримується масштабною міжнародною співпрацею з USAID, Світовим банком, та через програми ЄС. Результатом стало стрімке зростання України в Глобальному індексі розвитку електронного урядування ООН з 102-го місця у 2018 році до 5-го у 2024 році, що дозволило державі стати експортером власних технологічних розробок у сфері е-урядування.

4. Розглянувши основні інформаційні виклики та гібридні загрози, з якими стикається Україна на міжнародній арені, визначено, що попри значні успіхи, її ефективність обмежується низкою системних проблем. Ключовими з них є: переважно ситуативний та фрагментований характер протидії дезінформації, що виснажує обмежені ресурси; технологічна вразливість до нових загроз та стратегічна дилема неконтрольованих платформ, що є популярними, але непрозорими і потенційно вразливими для ворога; неоднорідність міжнародного середовища; суттєва ресурсна асиметрія у порівнянні з РФ, а також недоліки у міжвідомчій координації та відсутність уніфікованої системи оцінки ефективності інформаційних заходів. Російська Федерація використовує широкий спектр сучасних гібридних загроз у війні проти України. До них належать цілеспрямовані інформаційно-психологічні спецоперації (ІПСО), спрямовані на зрив мобілізації, деморалізацію суспільства та підрив довіри до влади, використання новітніх технологій, зокрема штучного інтелекту, для генерації діпфейків та автоматизованого

поширення дезінформації через великі мовні моделі, масштабні кібератаки на критичну інфраструктуру тощо

5. Розглянувши інституційні механізми протидії інформаційній агресії, сформовані в Україні, було визначено, що Україна впровадила багаторівневу та цілісну державну систему інформаційного захисту. На зміну окремим, несистемним діям прийшла виважена інституційна структура в сфері інформаційної безпеки, основним принципом якої стала взаємодія низки центральних установ. Ключову роль у стратегічному аналізі та викритті ворожих маніпулятивних тез відіграє Центр протидії дезінформації, що діє при РНБО; технологічний захист державних інформаційних систем та об'єктів критичної інфраструктури забезпечують Держспецзв'язку разом із командою CERT-UA; Служба безпеки України та Кіберполіція здійснюють контррозвідувальні та силові функції, нейтралізуючи агентурні угруповання, мережі ботів та розслідуючи злочини в кіберпросторі. Таким чином, міжнародна інформаційна політика України в умовах повномасштабного вторгнення стала зразком гнучкої та ефективної адаптації, вона інтегрує в собі превентивні підходи до посилення національного іміджу та використання «м'якої сили» з комплексними діями щодо забезпечення інформаційного суверенітету. Україна на власному прикладі демонструє, що в умовах глобалізації успішна інформаційна стратегія є ключовим компонентом національної безпеки, життєво необхідним інструментом для консолідації міжнародної допомоги, протистояння агресору та затвердження власної позиції у світі.

Подальше вдосконалення інформаційної політики України вимагає обмін досвідом та наслідування найкращих світових практик. Вкрай важливою на сьогоднішній день є співпраця з НАТО та ЄС, а також окремими державними акторами, які демонструють значні успіхи у сфері інформаційної політики, цифровізації та технологізації – країнами Балтії та Фінляндією, Великою Британією, США тощо. Розробка ефективної Міжнародної

інформаційної політики є складним та багатогранним завданням для України, яке потребує комплексних та скоординованих зусиль з боку держави та громадськості. Незважаючи на перешкоди та ризики, це питання має пріоритетне значення для забезпечення інформаційної безпеки України, розбудови сучасної цифрової держави, відстоювання власного інформаційного та національного суверенітету, зміцнення національної єдності та підтримки демократичних цінностей в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акт про цифрові послуги: Регламент (ЄС) 2022/2065 Європейського Парламенту і Ради від 19 жовтня 2022 року про єдиний ринок цифрових послуг та внесення змін до Директиви 2000/31/ЄС. *Офіційний вісник Європейського Союзу*. L 277. 2022. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32022R2065> (дата звернення: 24.10.2025).
2. Акт про цифрові ринки: Регламент (ЄС) 2022/1925 Європейського Парламенту і Ради від 14 вересня 2022 року про конкурентні та справедливі ринки в цифровому секторі та внесення змін до Директив (ЄС) 2019/1937 та (ЄС) 2020/1828. *Офіційний вісник Європейського Союзу*. L 265. 2022. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32022R1925> (дата звернення: 24.10.2025).
3. Білан І. А. Кібертероризм: інформаційно-правовий аспект. *Інформація і право*. 2023. № 4 (47). С. 64–71.
4. Від прем'єра до автора. Де зараз та чим займається «великий друг» України Борис Джонсон. *РБК-Україна*. 2024. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/de-zaraz-ta-chim-zaumaetsya-velikiy-drug-1726833878.html> (дата звернення: 16.10.2025).
5. Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України. CERT-UA минулого року опрацювала 4315 кіберінцидентів. 2025. URL: <https://cip.gov.ua/ua/news/cert-ua-minulogo-roku-oprasyuvava-4315-kiberincidentiv> (дата звернення: 18.10.2025).
6. Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України. Огляд кіберзагроз та стратегій захисту в 2025 році: досвід CERT-UA. 2025. URL: <https://cip.gov.ua/ua/faqs/cyber-threat-overview-and-defense-strategies-in-2025-cert-ua-s-experience> (дата звернення: 10.10.2025).
7. Департамент Кіберполіції Національної поліції України. Ошукали майже 100 українців, які збирали кошти на ЗСУ: на Дніпропетровщині судитимуть групу шахраїв. 2024. URL: <https://cyberpolice.gov.ua/news/oshukalyu>

majzhe--ukrayincziv-yaki-zbyraly-koshty-na-zsu-na-dnipropetrovshhyni-sudytymut-grupu-shahrayiv-8330/ (дата звернення: 05.10.2025).

8. Дурман М. О. Інформаційний менеджмент як складова державної інформаційної політики. *Вісник херсонського національного технічного університету*. 2020. № 4 (75). С. 141–149.

9. Єсімов С. С. Зарубіжний досвід цифровізації державних послуг. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2024. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2024/03/70.pdf> (дата звернення: 28.10.2025).

10. Застосування штучного інтелекту у сфері національної безпеки та обороноздатності держави. 2024. URL: <https://sidcon.com.ua/tpost/7vuugong71-zastosuvannya-shtuchnogo-ntelektu-u-sfer> (дата звернення: 16.10.2025).

11. Зеленський з Трампом обмінялися подарунками. *Укрінформ*. 2025. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/4027230-zelenskij-podaruvav-trampu-klucku-dla-golfu-j-otrimav-vid-prezidenta-ssa-simvolichni-kluci-vid-bilogo-domu.html> (дата звернення: 15.10.2025).

12. Зінченко О. Політичні проблеми розвитку кібертероризму в міжнародному просторі. *Політикус*. 2024. № 4. С. 154–160. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/21476/1/25.pdf> (дата звернення: 30.10.2025).

13. Інтерв'ю Посла України у Великій Британії Наталії Галібаренко «Укрінформу»: Відносини Британії з РФ виключають поступки в питаннях Криму та війни на сході України. URL: <https://uk.mfa.gov.ua/news/58572-intervyu-posla-ukraini-u-velikiy-britanii-natalii-galibarenko-ukrinformu-vidnosini-britanii-z-rf-viklyuchayut-postupki-v-pitanniyakh-krimu-ta-viyni-na-skhodi-ukraini> (дата звернення: 04.11.2025).

14. Лешик С. В. Інституційно-правовий механізм інформаційної політики України в процесі Євроінтеграції. *Київський національний університет імені Тараса Шевченка*. 2024.

15. Максимова І. І., Пурій Г. В., Падалка О. С., Кулішов В. В. Брендінг держави як інструмент публічної дипломатії: теоретико-методологічне дослідження. 2025. URL: <https://economic-prostir.com.ua/wp-content/uploads/2025/08/203-163-171-maksymova-01.pdf> (дата звернення: 07.11.2025).

16. НКЦК прийняв рішення обмежити використання Telegram в органах державної влади, військових формуваннях, на об'єктах критичної інфраструктури: офіційний веб-сайт РНБО України. URL: <https://www.rnbo.gov.ua/ua/Diialnist/6994.html>. (дата звернення: 30.10.2025).

17. «Опора»: найпопулярнішими соцмережами в Україні є телеграм, ютуб та фейсбук. *Detector Media*. 2024. URL: <https://ms.detector.media/sotsmerezhi/post/35557/2024-07-16-opora-na-populyarnishymu-sotsmerezhamu-v-ukraini-ie-telegram-yutub-ta-feysbuk/> (дата звернення: 30.10.2025).

18. Палагусинець Р. В. Роль дипломатичної служби в формуванні ефективного державного управління зовнішньою політикою держави. 2020. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/2_2020/40.pdf (дата звернення: 12.10.2025).

19. Про державну таємницю : Закон України від 21.01.1994 № 3855-XII // Офіційний вебпортал Верховної Ради України. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-12#Text> (дата звернення: 16.11.2025).

20. Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах : Закон України від 05.07.1994 № 80/94-ВР // Офіційний вебпортал Верховної Ради України. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 13.10.2025).

21. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII // Офіційний вебпортал Верховної Ради України. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (дата звернення: 09.11.2025).

22. Про медіа : Закон України від 13.12.2022 № 2849-IX // Офіційний вебпортал Верховної Ради України. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text> (дата звернення: 20.10.2025).

23. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України» : Указ Президента України від 14.09.2020 р. № 392/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#n12> (дата звернення: 24.10.2025).

24. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 28 грудня 2021 року «Про Стратегію інформаційної безпеки» : Указ Президента України від 28.12.2021 № 685/2021 // Офіційний вебпортал Президента України. – URL: <https://www.president.gov.ua/documents/6852021-41397> (дата звернення: 30.10.2025).

25. Савоська Т. Особливості формування державної інформаційної політики. *Київський національний університет імені Тараса Шевченка*. 2024.

26. СБУ ліквідувала ботоферму, яка щодня створювала до 500 пропагандистських акаунтів рф. *Укрінформ*. 2023. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/3704870-sbu-likvidovala-botofermu-aka-sodna-stvoruvala-do-500-propagandistskih-akauntiv-rf.html> (дата звернення: 16.10.2025).

27. США планують експортувати українську «Дію» в інші країни. *Суспільне Новини*. 2023. URL: <https://susplne.media/361768-ssa-planuut-eksportuvati-ukrainsku-diu-v-insi-kraini/> (дата звернення: 01.10.2025).

28. Терещенко В. В. Особливості державної інформаційної політики в умовах війни. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. URL: http://www.lsej.org.ua/2_2023/92.pdf (дата звернення: 03.10.2025).

29. Україна демонструє найвищу стійкість до дезінформації серед десяти країн Центральної та Східної Європи. *Media Sapiens*. 2025. URL: <https://ms.detector.media/internet/post/37113/2025-01-03-ukraina-demonstruie->

nauyvyshchu-stiykist-do-dezinformatsii-sered-desyaty-krain-tsentralnoi-ta-skhidnoi-ievropu/ (дата звернення: 16.10.2025).

30. Українська призма: Зовнішня політика 2022. Аналітичне дослідження // ГО «Рада зовнішньої політики «Українська призма», Фонд ім. Ф. Еберта. ТОВ «Вістка» — Київ, 2023. — 308 с.

31. Уряд дозволив відкрити код «Дії» для інших країн: як вплине на безпеку даних українців. *УНІАН*. 2024. URL: <https://www.unian.ua/society/dodatok-diya-uryad-dozvoliv-vidkriti-kod-dlya-inshih-krajin-12543378.html> (дата звернення: 19.10.2025).

32. Усик зізнався, як відреагував на те, що Зеленський подарував Трампу його чемпіонський пояс. *ТСН*. 2025. URL: <https://tsn.ua/prosport/usyk-ziznavsia-iak-vidreahuvav-na-te-shcho-zelenskyu-podaruvav-trampu-yoho-chempionskyu-roias-2800010.html> (дата звернення: 02.11.2025).

33. Центр протидії дезінформації. Ворог поширює фейкову обкладинку французького тижневика. 2023. URL: <https://cpd.gov.ua/reports/vorog-poshyruye-fejkovu-obkladynku-francuzkogo-tyzhnevika/> (дата звернення: 01.10.2025).

34. Цурканова І. Імідж України в умовах війни та міжнародна політична підтримка. *Український державний університет науки і технологій*. 2023. URL: https://www.researchgate.net/publication/373467411_Imidz_Ukraini_v_umovah_v_ijnii_ta_miznarodna_politichna_pidtrimka (дата звернення: 09.11.2025).

35. Чокут С. А. Комунікаційні стратегії в публічному управлінні та адмініструванні: зарубіжний та український досвід. 2021. URL: https://www.researchgate.net/publication/353062796_COMMUNICATION_STRATEGIES_IN_PUBLIC_MANAGEMENT_AND_ADMINISTRATION_FOREIGN_AND_UKRAINIAN_EXPERIENCE (дата звернення: 16.10.2025).

36. Чому і як Велика Британія допомагає Україні протистояти РФ. Відповідає експерт. *Суспільне Новини*. 2022. URL:

<https://suspilne.media/201053-comu-i-ak-velika-britania-dopomagaе-ukraini-protistoati-rf-vidprovidae-ekspert/> (дата звернення: 04.10.2025).

37. Як змінилося ставлення до України у світі за понад рік війни? *Visit Ukraine.today*. 2023. URL: <https://visitukraine.today/uk/blog/1881/how-has-the-worlds-attitude-towards-ukraine-changed-in-the-course-of-more-than-a-year-of-war> (дата звернення: 18.10.2025).

38. Як штучний інтелект застосовують у військових цілях: огляд приголомшливих технологій. *TCH*. 2023. URL: https://tsn.ua/nauka_it/yak-shtuchniy-intelekt-zastosovuyut-u-viyskovih-cilyah-oglyad-prigolomshlivih-tehnologiy-2482816.html (дата звернення: 16.10.2025).

39. A new nation brand was born. *Bloom Consulting Journal*. 2022. URL: <https://www.bloomconsulting.com/journal/a-new-nation-brand-was-born/> (last accessed: 16.10.2025).

40. Adler N. Ukraine's Zelensky: A wartime statesman for the social media age. *Al Jazeera*. 2022. URL: <https://www.aljazeera.com/features/2022/3/3/ukraines-zelensky-a-wartime-statesman-for-the-social-media-age> (last accessed: 19.10.2025).

41. Banks R. Public diplomacy evaluation. *The Routledge handbook of public diplomacy*. New York : Routledge, 2020. P. 64–76.

42. Bella T., Timsit A. Zelensky says 16,000 foreigners have volunteered to fight for Ukraine against Russian invasion. *Washington Post*. 2022. URL: <https://www.washingtonpost.com/world/2022/03/03/zelensky-ukraine-16000-foreign-volunteers-russia/> (last accessed: 06.10.2025).

43. Blake M. How Zelensky emerged as the antithesis of Putin and proved you don't need to be a strongman to be a great leader. *The Conversation*. 2022. URL: <https://theconversation.com/how-zelensky-emerged-as-the-antithesis-of-putin-and-proved-you-dont-need-to-be-a-strongman-to-be-a-great-leader-178485> (last accessed: 10.10.2025).

44. Boan B. Nation Branding: The Case for Marketing Strategy in International Relations. *Senior Theses*. 2022. No. 532. URL: https://scholarcommons.sc.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1535&context=senior_theses (last accessed: 08.11.2025).

45. Braithwaite S. Zelensky refuses U.S. offer to evacuate, saying ‘I need ammunition, not a ride.’ *CNN*. 2022. URL: <https://www.cnn.com/2022/02/26/europe/ukraine-zelensky-evacuation-intl/index.html> (last accessed: 16.10.2025).

46. Buhmann A., Ingenhoff D., White C., Kioussis S. Charting the landscape in research on country image, reputation, brand, and identity: A trans-disciplinary overview. *Bridging disciplinary perspectives on the formation and effects of country image, reputation, brand, and identity*. New York : Routledge, 2018. URL: https://www.researchgate.net/publication/327704159_Charting_the_landscape_in_research_on_country_image_reputation_brand_and_identity_A_trans-disciplinary_overview (last accessed: 20.10.2025).

47. Bureiko N. Ukraine’s public policy enters a new phase. 2021. URL: <https://neweasterneurope.eu/2021/06/23/ukraines-public-diplomacy-enters-a-new-phase/> (last accessed: 25.10.2025).

48. Burke G. Love, loss and duty: Ukraine’s photojournalists share stories of war. *BBC News*. 2025. URL: <https://www.bbc.com/news/articles/cq5g6q5wnz3o> (last accessed: 16.10.2025).

49. Clarke M., Ramsar H. Ukraine: The fight for soft power values. *Briefings for Britain*. 2022. URL: <https://www.briefingsforbritain.co.uk/ukraine-the-fight-for-soft-power-values/> (last accessed: 13.10.2025).

50. Editorial: Why Volodymyr Oleksandrovyh Zelenskyy is Chicago’s kind of leader. *Chicago Tribune*. 2022. URL: <https://www.chicagotribune.com/opinion/editorials/ct-edit-volodymyr-zelenskyy-ukraine-invasion-20220228-smdukknwwnhidp2a3vvx3mtzmu-story.html> (last accessed: 01.11.2025).

51. Einhorn S. Ukraine-Russia war: On social media, Zelensky already won. *Jerusalem Times*. 2022. URL: <https://www.jpost.com/opinion/article-702750> (last accessed: 31.10.2025).

52. Ellwood D. PD in wartime: Narratives, propaganda and smart power in the Ukraine conflict. *CPD Blog*. 2022. URL: <https://uscpublicdiplomacy.org/blog/pd-wartime-narratives-propaganda-smart-power-ukraine-conflict-part-2-inventing-global> (last accessed: 31.10.2025).

53. First lady of Ukraine accepts computer donation from HP Inc. for Ukrainian children and healthcare workers. 2022. URL: <https://press.hp.com/us/en/press-releases/2022/ukraine-first-lady-accepts-hp-computer-donation.html> (last accessed: 21.10.2025).

54. Galeeva D. The role of soft power in the Ukraine conflict. *Arab News*. 2022. URL: <https://www.arabnews.com/node/2074626> (last accessed: 17.10.2025).

55. Germany retains top 'nation brand' ranking, US and China experience significant decline. *IPSOS*. 2021. URL: <https://www.ipsos.com/en-us/news-polls/Germany-Retains-Top-Nation-Brand-Ranking-the-United-Kingdom-emerges-ahead-of-Canada-to-Round-Out-the-Top-Three-US-and-China-Experience-Significant-Divide> (last accessed: 04.11.2025).

56. Horobin W. Russia-Ukraine war threatens prolonged effect on global economy. *Al Jazeera*. 2022. URL: <https://www.aljazeera.com/economy/2022/6/8/russia-ukraine-war-threatens-long-lasting-impact-on-global-eco> (last accessed: 16.10.2025).

57. How Volodymyr Zelensky found his roar. *The Economist*. 2022. URL: <https://www.economist.com/europe/2022/02/26/how-volodymyr-zelensky-found-his-roar> (last accessed: 10.10.2025).

58. July 2025 in 10 photos from Ukraine UA. *Ukraine.ua*. 2025. URL: <https://www.instagram.com/p/DM0WMxstd6S/> (last accessed: 02.10.2025).

59. Kavanagh J. The Ukraine War shows how the nature of war is changing. *Carnegie endowment for international peace*. 2022. URL:

<https://carnegieendowment.org/2022/06/16/ukraine-war-shows-how-nature-of-power-is-changing-pub-87339> (last accessed: 14.10.2025).

60. Key images associated with Ukraine on the world's front pages. URL: <https://www.weareukraine.info/analytic/key-images-associated-with-ukraine-on-the-worlds-front-pages/> (last accessed: 03.10.2025).

61. Khan I. Zelensky humanizes Ukraine's plight in his social media messaging. *CNET*. 2022. URL: <https://www.cnet.com/news/politics/zelenskyy-humanizes-ukraines-plight-in-his-social-media-messaging/> (last accessed: 03.11.2025).

62. Kirschner N., Laff M. Ukraine Before/After February 24, 2022. 2023. URL: <https://stories.state.gov/before-after-february-24/> (last accessed: 16.10.2025).

63. Kornilieva, L. (2023). *Image of wartime Ukraine in the British and American media discourses*. *Contemporary Literary Studies*, (19), 75-78.

64. Lee S. T. A battle for foreign perceptions: Ukraine's country image in the 2022 war with Russia. *Places and Media*. 2022. URL: <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC9707085/> (last accessed: 05.10.2025).

65. 'Living the Brand': Nation branding influences on national collective self-esteem and state power. 2023. URL: <https://iapss.org/living-the-brand-nation-branding-influences-on-national-collective-self-esteem-and-state-power/> (last accessed: 11.11.2025).

66. McClory J. The soft power of Ukraine's blue and gold offers hope for victory. *Nikkei Asia*. 2022. URL: <https://asia.nikkei.com/Opinion/The-soft-power-of-Ukraine-s-blue-and-gold-offers-hope-for-victory> (last accessed: 05.11.2025).

67. Melnyk, M. et al. (2021). *Some Aspects of the State Information Policy of the Modern State: Definitions of the Future*. *Futurity of Economics and Law*, 1(1), 95-104. URL: <https://www.futurity-econlaw.com/index.php/FEL/article/view/72> (last accessed: 04.10.2025).

68. Mintrom, M., & Luetjens, J. (2023). *Mapping the discourse on evidence-based policy, artificial intelligence, and the ethical practice of policy analysis*.

Policy and Society, 42(3), 332-349. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13501763.2023.2193223> (last accessed: 23.10.2025).

69. Nye J. Soft power after Ukraine. 2022. URL: <https://www.project-syndicate.org/commentary/soft-power-after-russia-war-in-ukraine-by-joseph-s-nye-2022b-05> (last accessed: 22.10.2025).

70. Pocheptsov G. RUSSIAN PROPAGANDA WARS: RUSSIA-UKRAINE 2022. *Sõjateadlane (The Estonian Journal of Military Studies)*. 2022. No. 20. P. 102–122. URL: <https://ojs.utlib.ee/index.php/st/article/view/24149/18345> (last accessed: 16.10.2025).

71. Private donations help support Ukraine’s fight against Russia. *Voice of America*. 2022. URL: <https://learningenglish.voanews.com/a/private-donations-help-support-ukraine-s-fight-against-russia/6635352.html> (last accessed: 16.10.2025).

72. Russia’s soft power collapses globally following invasion, attitudes towards Ukraine soar. 2022. URL: <https://brandfinance.com/press-releases/russias-soft-power-collapses-globally-following-invasion-attitudes-towards-ukraine-soar> (last accessed: 18.10.2025).

73. Sarat A., Aftergut D. Not all heroes wear capes. Some just stand up to dictators like Zelenskyy is with Putin. *USA Today*. 2022. URL: <https://www.usatoday.com/story/opinion/columnists/2022/03/02/zelenskyy-proving-heroes-exist-russia-invades-ukraine/9330217002/> (last accessed: 01.11.2025).

74. Suci P. There are now hundreds of Volodymyr Zelensky impersonators on social media. *Forbes*. 2022. URL: <https://www.forbes.com/sites/petersuciu/2022/03/16/there-are-now-hundreds-of-volodymyr-zelenskyy-impersonators-on-social-media/?sh=369f0ee54a6e> (last accessed: 31.10.2025).

75. Support for Greater U.S. Role in Ukraine Climbs to 46% High. *Gallup*. 2025. URL: <https://news.gallup.com/poll/658193/support-greater-role-ukraine-climbs-high.aspx> (last accessed: 13.10.2025).

76. Talyshinsky, E. (2020). *Information Policy in the Field of Public Administration*. University Scientific Notes, (74), 186-193. URL: https://unz.univer.km.ua/article/download/74_186-193/pdf/ (last accessed: 31.10.2025).

77. Taylor A. Ukraine has received nearly \$900 million in donations as the Ukraine-Russia war rages on. *Fortune*. 2022. URL: <https://fortune.com/2022/04/15/how-much-donated-ukraine-war/> (last accessed: 14.10.2025).

78. The Ministry of Foreign Affairs of Ukraine launched the website UKRAINE.UA about modern Ukraine for foreign audiences. *Ukraine Ministry of Foreign Affairs*. 2021. URL: <https://mfa.gov.ua/news/dmitro-kuleba-zapustiv-sajt-ukraineua-pro-suchasnu-ukrayinu-dlya-inozemnih-auditorij> (last accessed: 18.10.2025).

79. Tsyrfya Yu., Bielousova N. The role of diplomatic services in shaping international image: Ukrainian diplomacy before and after 24 February 2022. *Foreign Affairs*. 2025. Vol. 34, No. 6. P. 30–37. URL: https://uaforeignaffairs.com/web/uploads/articles/files/38/192/FA_Vol.34_No.6_2025-30-37.pdf (last accessed: 16.10.2025).

80. Ukraine's Global Perception Report 2022. URL: https://brandukraine.org.ua/documents/32/Ukraines_Global_Perception_Report_2022.pdf (last accessed: 07.11.2025).

81. Verkhovtseva I. Ukraine's cyberdiplomacy in countering Russian information aggression. *Library Science. Record Studies. Informology*. 2024. No. 20(3). P. 21–31. URL: https://elib.nakkkim.edu.ua/bitstream/handle/123456789/5852/Bibliotekoznavstvo_20_3_2024-21-31.pdf?sequence=1&isAllowed=y (last accessed: 05.11.2025).

82. Watson I. It's our brand: Ukraine's government turns nation's bravery into biggest cultural export. *PR Week*. 2022. URL: <https://www.prweek.com/article/1752815/its-brand-ukraines-government-turns-nations-bravery-biggest-cultural-export> (last accessed: 16.10.2025).

83. Which countries have pledged the most support to Ukraine? *The Economist*. 2022. URL: <https://www.economist.com/graphic-detail/2022/05/02/which-countries-have-pledged-the-most-support-to-ukraine> (last accessed: 19.10.2025).

АНОТАЦІЯ

Коломиц Н. Ю. Міжнародна інформаційна політика України в контексті сучасних викликів (магістерська робота). Харків: ХНУ імені В. Н.Каразіна, 2025. 87 с. (рукопис).

Кваліфікаційна робота магістра присвячена дослідженню особливостей реалізації міжнародної інформаційної політики України в контексті сучасних викликів. Розглянуто теоретико-методологічні засади інформаційної політики як інструменту сучасних міжнародних відносин. З'ясовано нормативно-правові, стратегічні та інституційні основи формування інформаційної політики України з урахуванням її євроатлантичного курсу. Встановлено ключові інструменти проактивної політики України, спрямованої на формування позитивного міжнародного іміджу держави. Виявлено основні інформаційні виклики та гібридні загрози, з якими стикається Україна на міжнародній арені. Визначено інституційні механізми протидії інформаційній агресії, що сформовані в Україні.

Ключові слова: міжнародна інформаційна політика, міжнародний імідж, інформаційна безпека, Україна.

ANNOTATION

Kolomyts N. Y. International information policy of Ukraine in the context of modern challenges (Master's Work). Kharkiv: V. N. Karazin Kharkiv National University, 2025. 87 p. (manuscript).

Qualifying master's work is devoted to the study of the peculiarities of the implementation of Ukraine's international information policy in the context of modern challenges. The theoretical and methodological foundations of information policy as a tool of modern international relations are considered. The legal, strategic, and institutional bases of Ukraine's information policy formation, considering its Euro-Atlantic course, are clarified. Key tools of Ukraine's proactive policy aimed at forming a positive international image of the state are established. Main information challenges and hybrid threats facing Ukraine in the international arena are identified. Institutional mechanisms for countering information aggression formed in Ukraine are determined.

Key words: international information policy, international image, information security, Ukraine.

ВІДГУК

на кваліфікаційну роботу магістра
студента 2-го курсу групи УМІБ-61 денної форми навчання
спеціальності 291 «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії»
освітньо-професійної програми
«Міжнародна інформаційна безпека»
Навчально-наукового інституту «Каразінський інститут
міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна
Коломица Назарія Юрійовича
на тему «Міжнародна інформаційна політика України в контексті сучасних
викликів»

1. Актуальність теми зумовлена стрімким ускладненням глобального інформаційного середовища, у якому національна безпека держави дедалі більше залежить від ефективності комунікаційних стратегій та здатності протидіяти зовнішнім загрозам. У контексті триваючої російсько-української війни, що супроводжується масштабними кампаніями дезінформації, інформаційно-психологічного тиску та кібератак, роль інформаційної політики як інструмента зовнішньополітичного впливу істотно зростає. Саме тому Україні необхідно вибудувати комплексну модель міжнародної інформаційної взаємодії, яка б не лише нейтралізувала агресивні інформаційні операції, але й формувала позитивний імідж держави на міжнародній арені. Крім того, сучасні виклики, пов'язані з трансформацією глобального медіапростору, розвитком штучного інтелекту, зростанням ролі соціальних мереж і появою нових каналів політичної комунікації, потребують оновлення стратегічних підходів та розширення інструментарію інформаційної дипломатії. Актуальність теми також посилюється прагненням України до європейської та євроатлантичної інтеграції, адже ефективна міжнародна інформаційна політика є важливою умовою зміцнення співпраці з партнерами, просування національних інтересів і формування стійкості демократичних інституцій у глобальному середовищі зростаючих ризиків.

2. Позитивні аспекти в роботі. Зміст роботи повністю відповідає обраній темі. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Позитивними рисами кваліфікаційної роботи магістра є системність та послідовність викладення матеріалу.

3. Недоліки роботи. В той же час, автору слід було б приділити більше уваги ілюстративній частині роботи, однак це не впливає на роботу в цілому.

4. Практична цінність висновків і рекомендацій. Результати дослідження можуть бути використані в діяльності органів державної влади України, відповідальних за формування та реалізацію інформаційної політики, зокрема Міністерства закордонних справ, Міністерства культури та інформаційної політики, Апарату Ради національної безпеки і оборони України. Матеріали кваліфікаційної роботи магістра також можуть знайти застосування в діяльності аналітичних центрів та громадських організацій, а також у навчальному процесі Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна та інших вищих навчальних закладів при розробці та викладанні дисциплін, за програмами підготовки магістрів міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій.

5. Загальна оцінка дипломної роботи та її допуск/не допуск до захисту перед ЕК. Кваліфікаційна робота магістра Коломица Назарія Юрійовича на тему «Міжнародна інформаційна політика України в контексті сучасних викликів» заслуговує на позитивну оцінку, а її автор гідний присвоєння кваліфікації магістра міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій.

Керівник кваліфікаційної роботи,
кандидат політичних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних відносин,
міжнародної інформації та безпеки
Харківського національного

університету імені В.Н. Каразіна

Пересипкіна І. В.

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу магістра
студента 2-го курсу групи УМІБ-61 денної форми навчання
спеціальності 291 «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії»
освітньо-професійної програми
«Міжнародна інформаційна безпека»
Навчально-наукового інституту «Каразінський інститут
міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна
Коломица Назарія Юрійовича
на тему «Міжнародна інформаційна політика України в контексті сучасних
викликів»

1. Актуальність теми. У сучасних умовах стрімкої трансформації глобального інформаційного середовища міжнародна інформаційна політика України набуває особливої актуальності, оскільки саме вона визначає здатність держави ефективно реагувати на зростаючі загрози, підтримувати власний суверенітет і формувати позитивний міжнародний імідж. Передусім, активізація гібридної агресії Російської Федерації, що супроводжується масштабними інформаційно-психологічними операціями, вимагає від України системного вдосконалення стратегій протидії дезінформації, рейковим наративам та маніпуляціям у міжнародному медіапросторі. Крім того, сучасні виклики пов'язані не лише з воєнною дезінформацією, а й із конкуренцією держав за вплив у цифровій сфері, зростанням ролі соціальних мереж, нових технологій штучного інтелекту та швидкістю поширення контенту, що суттєво змінює механізми формування глобальної громадської думки. Водночас міжнародна інформаційна політика стає ключовим інструментом зміцнення партнерств України, просування її стратегічних інтересів, зокрема в напрямі європейської та євроатлантичної інтеграції. Саме завдяки ефективній комунікації з міжнародними інституціями, урядами та світовою аудиторією Україна здатна формувати підтримку у протидії російській агресії, залучати ресурси та посилювати свою суб'єктність у глобальних процесах. Отже, актуальність теми зумовлена не лише безпековими факторами, а й необхідністю стратегічного інструментарію, що забезпечує впливовість України у світовому інформаційному порядку.

2. Характеристика якості виконання кожного розділу роботи. У першому розділі «Теоретичні основи міжнародної інформаційної політики в контексті сучасних викликів» розкрито теоретико-методологічні засади інформаційної політики як інструменту сучасних міжнародних відносин.

У другому розділі «Міжнародна інформаційна політика України в умовах сучасних викликів» з'ясовано нормативно-правові, стратегічні та інституційні основи формування інформаційної політики України з урахуванням її

євроатлантичного курсу; встановлено ключові інструменти проактивної політики України, спрямованої на формування позитивного міжнародного іміджу.

У третьому розділі «Шляхи оптимізації міжнародної інформаційної політики України» виявлено основні інформаційні виклики та гібридні загрози, з якими стикається Україна на міжнародній арені; визначено інституційні механізми протидії інформаційній агресії, сформовані в Україні.

3. *Ступінь обґрунтованості висновків роботи.* Висновки достатньо обґрунтовані та відповідають поставленим завданням у кваліфікаційній роботі.

4. *Використання в дипломній роботі останніх досліджень.* Варто відзначити, що автором проаналізовано значний обсяг фактологічного матеріалу. Був здійснений детальний аналіз обраної проблематики, наукові методи використані коректно. Проаналізовано великий спектр вітчизняної та зарубіжної наукової літератури.

5. *Позитивні сторони роботи.* Зміст роботи повністю відповідає обраній темі. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків і списку використаних джерел. В дипломній роботі присутня системність та послідовність викладення матеріалу.

6. *Недоліки роботи.* Доцільно було б більше уваги приділити теоретичній частині дослідження, однак це не впливає негативно на дипломну роботу в цілому.

7. *Практичне значення.* Результати дослідження можуть бути використані в діяльності органів державної влади України, відповідальних за формування та реалізацію інформаційної політики, зокрема Міністерства закордонних справ, Міністерства культури та інформаційної політики, Апарату Ради національної безпеки і оборони України.

8. *Загальна оцінка кваліфікаційної роботи.* Кваліфікаційна робота магістра Коломица Назарія Юрійовича на тему «Міжнародна інформаційна політика України в контексті сучасних викликів» заслуговує на позитивну оцінку, а її автор гідний присвоєння кваліфікації магістра міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій.

Рецензент:

кандидат політичних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних
відносин і політичної філософії
Харківського національного
економічного університету
імені С.Кузнеця

Дмитро КОРОТКОВ